

การให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

โดย

นางสาวฉัตรตาภรณ์ จันทร์วงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

โดย
นางสาวฉัตรตาภรณ์ จันทร์วงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING, PATTERNS AND PROCESS OF
STUDENTS HOLDING PART-TIME JOBS OF STUDENTS ,SILPAKORN
UNIVERSITY, SANAMCHAN CAMPUS**

By

Miss Chattaporn Chantarawong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION

Program of Public Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ” เสนอโดย นางสาวฉัตรตาภรณ์ จันทรวงศ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุวิชา วรวิเชียรวงษ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์)
...../...../.....

53603719 : สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คำสำคัญ : การให้ความหมาย/การทำงานระหว่างเรียน

นัฏธรรณั จันทรวงค์ : การให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของ
นัฏศึษา มหาวึทยาลัศศึลปากร วึทยาเขตพระราชวังสนามจันทร. อาจารย์ที่ปรึภษาวึทยานิพนธั :
ผศ.ดร.พิทักษั ศึรวังศั. 74 หน้า.

การวึจยรื่อง “การให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนัฏศึษา
มหาวึทยาลัศศึลปากร วึทยาเขตพระราชวังสนามจันทร.” มึวตุอุประสงค์เพื่องการศึษาการให้
ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนรวมถึงกระบวนการ
ทำงานระหว่างเรียนของนัฏศึษามหาวึทยาลัศศึลปากร วึทยาเขตพระราชวังสนามจันทร

การศึษาครั้งนี้เพึน การวึจยเชิงคุณภาพ โดยใช่วึธึวึทยา “การสร้างทฤษฏึฐานราก”

ผลการวึจยพบว้า การให้ความหมายของคำว้า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนัฏศึษา
มหาวึทยาลัศศึลปากร วึทยาเขตพระราชวังสนามจันทร ได้ให้คำนิยามว้า 5 ความหมาย คึอ 1. การ
ทำงานที่สามารถช่วยแบ่งเบาระค่าใช้าจ่ายจากผู้ปกครองโดยไม่ว้าให้มีผลกระทบทางลบกับการเรียน
2. การหารายได้เสริมเพึมเติมจากรายได้ที่ไ้รับจากผู้ปกครอง เพึอนามาใช้อยเพึนค่าใช้าจ่ายว้าไป
3. การทำงานเพึอเสริมสร้างประสบการณั ฝึกฝนตนเอง และเป็นพื้นฐานของการเลือกประกอบอาชีพ
ในอนาคต 4. การทำงานเพึอปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองในทางที่ดีขึ้น ไ้แก่ ลดความเห็นแ่ตัว
มีความประหยัศ รู้จักการออมเงิน รู้คุณค่าของเงิน มีความรับผึดชอบ มึการบริหารเวลาที่ดี อยู่
รวมกับผู้อื่นในสังคมได้ เพึนต้น 5. การใช้เวลาว้างให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบของรายได้ อันจะนำไปสู่
การไ้รับการยอมรับจากตนเองและสังคมว้ามีการใช่วึชีวิตอย่างค้มค่า และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ
รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนัฏศึษา พบว้า มึรูปแบบการทำงานระหว่างเรียน
2 รูปแบบ คึอ การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำด้วยความจำเพึน และ การทำงานระหว่างเรียน
ในรูปแบบที่ทำโดยไม่ว้าจำเพึน ลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนัฏศึษา มึความแตกต่างกัน 2
ลักษณะ คึอ การทำงานระหว่างเรียนที่เป็นวึชาการ และ การทำงานระหว่างเรียนที่ไม่เป็นวึชาการ
และกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนัฏศึษา เริ่มต้นโดยการกำหนดวตุอุประสงค์ของการ
ทำงานระหว่างเรียน จากนั้นเข้าสู่กระบวนการทำงานระหว่างเรียน และลัเงที่ไ้รับจากการทำงาน
ระหว่างเรียน

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์   บัณจึตวึทยาลัศ มหาวึทยาลัศศึลปากร   ปีการศึษา 2554

ลายมือชื่อนัฏศึษา.....

ลายมือชื่อาจารย์ที่ปรึภษาวึทยานิพนธั .....

53603719 : MAJOR : PUBLIC ADMINISTRATION

KEY WORD : THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING/STUDENTS HOLDING PART-TIME JOBS

CHATTAPORN CHANTARAWONG : THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING, PATTERNS AND PROCESS OF STUDENTS HOLDING PART-TIME JOBS OF STUDENTS , SILPAKORN UNIVERSITY, SANAMCHAN CAMPUS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.PITAK SIRIWONG,Ph.D. 74 pp.

The objective of research “the Social Construction of Meaning and Form of Part-Time Jobs by Students from Sanam Chandra Palace Campus, Silpakorn University” is to study the social construction of meaning, origin of meaning, type and procedures of Part-Time Jobs.

The research was conducted as a piece of qualitative research with “Grounded Theory Approach” methodology.

The result shows that Students from Sanam Chandra Palace Campus, Silpakorn University provide 5 meanings of “Part-Time Jobs”: 1. To work for sharing the load of necessary family expenses without negative effect on college life. 2. To work for earning extra income from alternative source. 3. To work for gaining job experience, self-training, choice of moving forward in future career path. 4. To work for self-improvement, for example, reducing selfishness, savings behavior, understanding on value of money, responsibilities, time management and living with others. 5. To spend your free times profitable in earning money, so that they will gain their own self-esteem and realize their own self-worth. Then, they would develop to be qualified human resource. There are 2 types of part-time jobs with different inspiration; first is the jobs with necessity and the other is voluntary job. The categories of part-time jobs could be classified into two particular categories: academic part-time jobs and non-academic part-time jobs. Moreover, the procedure of part-time jobs by students begins with setting job objectives, then applying the job procedure and realizing outcome of the job.

Program of Public Administration   Graduate School, Silpakorn University   Academic Year 2011

Student's signature .....

Thesis Advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พรชัย เทพปัญญา ประธานกรรมการ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุวิชา วรวิเชียรวงษ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนชี้แนะแนวทางต่างๆ ตั้งแต่การเริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์จนกระทั่ง สำเร็จลุล่วง รวมถึงการให้กำลังใจที่ดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร และเจ้าหน้าที่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พี่นิง พี่เตย ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ รวมถึง การดำเนินการทางด้านเอกสาร ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลและผู้ให้ สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ทำให้การเก็บข้อมูล วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตามเป้าหมายที่ผู้วิจัยได้วางไว้ ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ และครอบครัว สำหรับความรักและกำลังใจที่มีให้อยู่ อย่างสม่ำเสมอ เป็นพลังให้ผู้วิจัยในการทำทุกอย่างให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบคุณ พี่กานต์ พี่อ้อ เดียร์ พี่โบว์ พี่ปู และเพื่อนๆ MPA ทุกคน ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่ดี และเป็นกำลังใจ ให้ซึ่งกันและกันเสมอมา ซึ่งทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหาในการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น	8
ความหมายของวัยรุ่น	8
ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น	9
พัฒนาการของวัยรุ่น	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยเชิงใจ	12
ความหมายของปัจจัยเชิงใจ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเชิงใจ.....	13
กระบวนการเกิดแรงจูงใจ	14
ทฤษฎีที่เกี่ยวกับปัจจัยเชิงใจ.....	15
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง	20
ความหมายของความคาดหวัง.....	20
ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง	21
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตและงาน	22
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ.....	24
ประเภทของงานนอกเวลา	26

บทที่	หน้า
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 ระเบียบวิธีวิจัย	32
สนามวิจัย.....	33
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	33
วิธีการศึกษา.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	35
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
การนำเสนอผลการศึกษา.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
การให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษา	39
การให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน”.....	39
การตระหนักรู้ต่อคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน”	45
ทัศนคติต่อคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน”	46
รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา	47
การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำด้วยความจำเป็น	48
การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำโดยไม่จำเป็น.....	48
การทำงานระหว่างเรียนที่เป็นวิชาการ	49
การทำงานระหว่างเรียนที่ไม่เป็นวิชาการ	49
กระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา	50
การเริ่มต้นการทำงานระหว่างเรียน.....	50
กระบวนการทำงานระหว่างเรียน	51
สิ่งที่ได้รับจากการทำงานระหว่างเรียน.....	54
ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานระหว่างเรียน	56
วิธีการแก้ปัญหาการทำงานระหว่างเรียน	57
5 สรุปและอภิปรายผล	59

บทที่	หน้า
สรุปผลการศึกษา.....	59
การให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษา	60
รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา	60
กระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา	61
ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการวิจัย	63
วิจารณ์ผลการวิจัย.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	66
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้.....	66
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	66
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก	71
ประวัติผู้วิจัย	74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมยุคปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดปัญหาและสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ซับซ้อนและส่งผลถึงกันอย่างรวดเร็ว เป็นโลกของความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่มีการพัฒนาความเจริญถึงขีดสุด วิทยาการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาช่วยในการดำรงชีวิตในลักษณะสังคมที่พร้อมไปด้วยวัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี (สุเทพ สุวีรางกุล 2551) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น ซึ่งแพร่หลายอย่างรวดเร็วในหมู่วัยรุ่น แต่ในขณะที่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพิ่มขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคมกลับมีการแข่งขันสูงขึ้น ค่าครองชีพในการดำรงชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาต่อสมาชิกในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ประจำเป็นของตนเองต้องอาศัยเงินจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ดังนั้น ถ้าวัยรุ่นเหล่านี้มีการใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวัง แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เกินความจำเป็นก็อาจเกิดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวขึ้นได้ ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่สูงขึ้นดังกล่าวได้ ก็อาจไม่มีปัญหาเรื่องความขัดสนหรือค่าใช้จ่ายไม่พอ แต่ก็เป็นการปลูกฝังนิสัยฟุ่มเฟือยให้แก่ลูกหลาน และถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกินความจำเป็นต่างๆ ได้ กลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้อาจแสวงหาอาชีพเสริมต่างๆ ได้ เพื่อหารายได้มาสนองความต้องการของตนเอง (ลัดดาวัลย์ รัตนเพิ่มพูนผล 2552)

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสับสนระหว่างบทบาท (role) และสถานภาพ (status) ของตน บทบาท คือ แบบแผนของพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังในแต่ละสถานการณ์ และสถานภาพ คือ ตำแหน่งที่มีประจำตัวหรือสิทธิพิเศษที่บุคคลมีอยู่ ทั้งสองอย่างนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด วัยรุ่นจัดเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ (period of transition) ที่จะก้าวจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ จึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องบทบาทและการวางตัว บางครั้งเมื่ออยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ก็จะได้รับการปฏิบัติเหมือนตนยังเป็นเด็กอยู่

แต่เมื่อไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนหรือไปทำงานพิเศษจะต้องมีบทบาทของผู้ใหญ่ คือ มีทั้งความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงาน (Rogers, อ้างถึงใน ประภาศรี ยินดี 2552) นักจิตวิทยามองว่าช่วงชีวิตวัยรุ่นเป็นช่วงเสี่ยงภัยสูง ประกอบกับระบบทุนนิยมในโลกปัจจุบันมุ่งเอาเปรียบและค้ากำไร วัยรุ่นผู้อยู่ในวัยที่จะตกเป็นเหยื่อได้ง่ายเพิ่มมากขึ้น เพราะวัยรุ่น คือตลาดสำหรับการขายสินค้าหลายอย่าง เช่น เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องแต่งตัว เครื่องสำอาง กีฬา เกมส์ ความบันเทิง ฯลฯ และสินค้าผลิตภัณฑ์มากมาย เช่น บุหรี่ เหล้า เบียร์ การพนัน ยาเสพติด ฯลฯ รวมทั้งวัยรุ่นยังถูกระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้เป็นตัวสินค้าเอง (วิทยากร เชียงกูล 2552) พวกเขาต้องเผชิญกับแรงกดดันต่างๆ ทั้งจากการเรียน การทำงาน จากความคาดหวังของพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ครู แรงกดดันจากเพื่อน แรงกดดันจากกิจกรรมต่างๆ และแรงกดดันในเรื่องการแข่งขันเพื่อความสำเร็จในโลกทุนนิยมอุตสาหกรรม ซึ่งรุนแรงกว่าวัยรุ่นในสมัยก่อนมาก วัยรุ่นต้องต่อสู้กับความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่ต้องพึ่งพาพ่อแม่ ผู้ปกครองในทางเศรษฐกิจ และความต้องการที่จะเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองที่แยกห่างจากพ่อแม่ วัยรุ่นอาจทดลองค่านิยมใหม่ๆ อีกหลายอย่าง เพื่อแสวงหาความเป็นตัวตนของเขา ซึ่งเป็นธรรมชาติปกติของวัยรุ่นทุกยุคสมัย

การก้าวพ้นจากวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่ในทางกฎหมายจะถูกกำหนดโดยอายุ โดยการถือว่าอายุครบเท่านั้นเท่านั้น ถือเป็นวัยที่จะได้รับผิดชอบทำอะไรด้วยตัวเองที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรับรองได้โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับพ่อแม่ เช่น มีสิทธิเลือกตั้ง รับจ้างทำงาน ทำสัญญาตามกฎหมาย ขับรถได้ ซื้อและเสพเหล้าบุหรี่ได้ มีความสัมพันธ์ทางเพศได้ เป็นต้น แต่ละประเทศจะกำหนดอายุผู้ใหญ่ทางกฎหมายทั้งในแง่ของอายุที่มีสิทธิตามกฎหมาย และอายุสำหรับสิทธิในกิจกรรมแต่ละประเภทแตกต่างกันไป การกำหนดอายุสิทธิทางกฎหมายจะอยู่ระหว่าง 15-21 ปี ประเทศกำลังพัฒนา เช่น ไทย กฎหมายมักให้คนทำงานได้ตั้งแต่อายุยังน้อย เช่น 15 ปี เป็นต้น แต่คนวัยนี้ถ้ามีเรื่องกฎหมายยังถือว่าเป็นเยาวชน ไม่ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ ประเทศส่วนใหญ่มักจะใช้อายุ 18 ปี เป็นเกณฑ์สำหรับผู้ใหญ่ทางกฎหมาย แต่บางประเทศแทบเอเชียรวมทั้งไทยใช้อายุ 20-21 ปี การเป็นผู้ใหญ่หรือมีวุฒิภาวะในทางความคิด จิตใจเป็นเรื่องการพัฒนาของคนแต่ละคนมากกว่าเรื่องอายุ การเลี้ยงดูแบบตามใจหรือว่าเข้มงวดมากเกินไป ต้องพึ่งพาพ่อแม่มากเกินไป ไม่ช่วยให้ลูกพัฒนาเป็นตัวของตัวเอง คิดตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง มักทำให้เด็กวัยรุ่นไทยมีปัญหาพัฒนาวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่ช้าและต่างๆ ที่วัยรุ่นเองก็อยากเป็นผู้ใหญ่ หรือพ่อแม่คาดหวัง เช่น ชอบว่าเมื่อไหร่จะโต รับผิดชอบตัวเองได้เสียที แต่บ่อยครั้งพวกเขาก็ยังมีวุฒิภาวะแบบเด็กๆ หรือแบบวัยรุ่นมากกว่าผู้ใหญ่ ในประเทศไทยคนอายุ 60-70 ปี รวมทั้งนักการเมืองผู้มีตำแหน่งรับผิดชอบใหญ่โตบางคนยังมีความคิด จิตใจ อารมณ์ และแสดงพฤติกรรมแบบไม่ค่อยมีวุฒิภาวะให้เห็นบ่อยๆ (วิทยากร เชียงกูล 2552)

นอกจากนี้ อีริก อีริกสัน นักจิตวิเคราะห์ชาวอเมริกัน (Erik Erikson, อ้างถึงใน วิทยากร เชียงกุล 2552) เสนอว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริงของตนเอง เรียนรู้บทบาทหน้าที่และพัฒนาความสามารถเฉพาะตนเพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ถ้าวัยรุ่นค้นหาอัตลักษณ์ (Identity) ของตัวเองพบ วัยรุ่นก็จะเข้าใจบทบาทหน้าที่และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน รวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้าม หากวัยรุ่นเกิดความล้มเหลวในการค้นหาอัตลักษณ์เฉพาะตน เขาก็จะสับสนในบทบาทหน้าที่และมีผลกระทบต่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต วัยรุ่นจะต้องต่อสู้กับการพยายามหาอัตลักษณ์ให้ตนเอง และจะซึมเศร้าเมื่อมีการสูญเสีย การสูญเสียที่สำคัญที่สุดที่สามารถเกิดขึ้นได้คือ การเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ นอกจากนั้น อาจมีปัญหาเรื่องกลัวสูญเสียความสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น เพื่อนสูบบุหรี่แต่ตนเองไม่สูบบุหรี่รู้สึกว่าต้องสูบบ้าง ไมอย่างนั้นตนอาจจะเสียเพื่อน เป็นต้น ภาวะซึมเศร้าอาจเป็นไปอย่างรุนแรงในบางครั้ง เพราะการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและฮอร์โมน และสมองของวัยรุ่นส่วนที่ควบคุมการทำงานเกี่ยวกับด้านสังคม และอารมณ์ความรู้สึก (Amygdale) พัฒนาเร็วกว่าสมองส่วนที่ควบคุมเรื่องเหตุผลการนึกคิดและการควบคุมตัวเอง (Frontal Cortex)

โดยทั่วไปนักศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่อายุประมาณ 17-23 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่น เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตจากเด็กสู่ผู้ใหญ่ มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น ชอบทดลอง ต้องการความเป็นอิสระและแสดงออก นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าเป็นช่วงที่สมองคนเราจะพัฒนาไปถึงขีดสุด ซึ่งการเรียนรู้ของนักศึกษาไม่จำกัดอยู่แค่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยตามลักษณะต่างๆ จะเป็นองค์ประกอบในการหล่อหลอมและพัฒนาให้นักศึกษาให้มีบุคลิกภาพความเป็นคนที่สมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยและสังคมมุ่งหวัง (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530)

มหาวิทยาลัยศิลปากรถือเป็นพันธกิจหลักที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพดียืนหยัดอยู่ได้อย่างสง่างามในโลกอนาคตและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ แต่นโยบายและแผนงานต่างๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตคงยากที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ หากนักศึกษาไม่ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมสำหรับโลกอนาคต บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้ความสามารถสูง หากยังต้องเป็นผู้มีระเบียบวินัยหรืออาจกล่าวสั้นๆ ได้ว่าต้องเป็นทั้งคนเก่งและคนดีไปพร้อมๆ กัน สำหรับการศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ นักศึกษาต้องฝึกฝนตนเองให้มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ทั้งนี้ ช่วงชีวิตที่เรียนในมหาวิทยาลัยเป็นช่วงที่มีคุณค่ามากที่สุด นักศึกษาควรใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองตลอดระยะเวลา 4 ปีที่นักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกห้องเรียน (เกษม วัฒนชัย 2532)

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มีการใช้ชีวิตโดยรวมเป็นแบบวัยรุ่นตอนปลายทั่วไป ชอบทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักรับผิดชอบงาน ขณะเดียวกันก็ชอบอิสระ เริ่มค้นหาประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ เป็นวัยที่มีประสบการณ์พอสมควร จึงเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมและมีความสามารถที่จะปรับปรุงตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ฉะนั้นเมื่อนักศึกษาเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่บ้านของตนเอง จึงมีความพยายามและมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสังคมให้มีมนุษย์สัมพันธ์ มีความรับผิดชอบเพื่อจะได้อยู่ร่วมกับสมาชิกภายในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ในการเข้าร่วมกิจกรรม การใช้จ่ายเงิน และการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม (จิตรภา เชาว์เดชก้อง 2547)

เนื่องจากการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นักศึกษาซึ่งจัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมีความต้องการเช่นเดียวกับบุคคลช่วงวัยอื่นแต่อาจแตกต่างกันไปในอีกมุมหนึ่ง คือ อยากที่จะเด่น อยากเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ชอบทำกิจกรรม อยากให้สังคมยอมรับ ต้องการที่จะก้าวหน้า มีอาชีพที่ดีในอนาคตและประสบความสำเร็จในชีวิต (อารี พันธุ์ณี 2534) และปัญหาหนึ่งที่นักศึกษามักประสบนอกจากปัญหาด้านการเรียนแล้ว คือ ปัญหาด้านลักษณะการใช้จ่าย นักศึกษาใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยไม่เหมาะสมโดยจ่ายเป็นค่าโทรศัพท์ ค่าอาหารเครื่องดื่มงานเลี้ยงสังสรรค์เพื่อนหรือรุ่นน้อง ค่าเครื่องสำอาง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ค่าเทปซีดีเพลงและวีดิทัศน์ภาพยนตร์ และค่าไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด รวมทั้งค่าถ่ายเอกสาร ค่าการเรียน โดยค่าใช้จ่ายของนักศึกษานั้น มีทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นหรือเรียกว่าฟุ่มเฟือย ผู้ปกครองอาจส่งเสริมค่าใช้จ่ายให้นักศึกษาในเรื่องที่จำเป็นอย่างเต็มที่ แต่ค่าใช้จ่ายในเรื่องฟุ่มเฟือยอาจได้รับการสนับสนุนไม่เต็มที่และบางครั้งรอบครัวของนักศึกษาอาจมีพื้นฐานแบบพออยู่พอกิน ไม่ร่ำรวย จึงทำให้นักศึกษาประสบปัญหาทางการเงินได้

ประกอบกับช่วงชีวิตของนักศึกษาเป็นช่วงชีวิตที่ท้าทาย นักศึกษาชอบความสนุกสนาน ชอบความเป็นอิสระเสรี และอยากเรียนรู้หาประสบการณ์จากนอกห้องเรียนไปพร้อมๆ กับการเรียนในห้องเรียนด้วย จึงทำให้นักศึกษามองเห็นช่องทางที่จะตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ ของตนเองได้ คือ การทำงานระหว่างเรียนที่ทำให้แต่ละคนค้นพบตัวเอง หาคำตอบของตนเอง เป็นการสร้างความสมบูรณ์ในชีวิตเป็นการพึ่งตนเองอย่างหนึ่ง เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม บุคคลใดที่มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เป็นภาระของสังคม บุคคลนั้นถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและด้วยความแตกต่างของแต่ละคนย่อมมีผลต่อการเลือกทำงานที่ต่างกันออกไป เช่น เลือกตามความสนใจหรือความถนัดของตน เลือกเพราะตามเพื่อน บางกลุ่มอาจเลือกเพราะต้องการหารายได้พิเศษ อยากมีประสบการณ์ อยากมีเพื่อนใหม่

ต้องการมีสังคมที่กว้างขึ้น อยากที่จะเด่น ต้องการการยอมรับ อยากลดความเห็นแก่ตัว รู้จักมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา เป็นต้น (สุภาพ จัตุราภรณ์ และคณะ 2552)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ในการศึกษาถึงการให้ความหมาย รูปแบบ ลักษณะ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เนื่องจากนักศึกษาเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นช่วงเปลี่ยนวัยชีวิตทางสังคม อารมณ์ จิตใจ ค่านิยม อุดมคติ กำลังเปลี่ยนแปลงและทดลองบทบาท เพื่อเป็นผู้ใหญ่ในแง่ต่างๆ มีความใฝ่ฝันปรารถนา ซึ่งการทำงานระหว่างเรียนอาจเป็นรากฐานของอาชีพในอนาคตได้ทางหนึ่ง รวมถึงผลการศึกษาจะทำให้เข้าใจถึงรูปแบบและกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา เพื่อขยายโอกาสการมีงานทำของนักศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย

ปัญหาในการวิจัย

1. ความหมายของการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นอย่างไร
2. รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ เป็นอย่างไร
3. กระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความหมายของการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
2. เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
3. เพื่อศึกษากระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการให้ความหมายของการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อทราบถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในเรื่องเกี่ยวกับการให้ความหมายของคำว่าการเรียนระหว่างเรียน
2. ได้ทราบถึงรูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
3. ได้ทราบถึงกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อทราบถึงแนวคิดและพฤติกรรมการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมการทำงานของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจเรื่องการให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
4. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาการให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยการศึกษาหนังสือ บทความ วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในปีการศึกษา 2554 ที่ทำงานระหว่างเรียน เนื่องจากเป็นช่วงชีวิตของวัยรุ่นที่มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตจากเด็กสู่ผู้ใหญ่ และเป็นวัยแห่งการเรียนรู้

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เนื่องจากมีความเหมาะสมในการให้ข้อมูลที่เพียงพอ เพราะตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ศึกษาตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ผู้ศึกษาเลือกใช้ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยจิตใจ
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

1.1. ความหมายของวัยรุ่น

วิทยากร เชียรกุล (2552) ให้คำจำกัดความคำว่า วัยรุ่น ว่าเป็นวัยที่เปลี่ยนผ่านจากเด็กโตไปเป็นผู้ใหญ่ โดยทั่วไปมักจะหมายถึงคนวัย 11-19 ปี คำว่า Adolescence มาจากภาษาลาติน หมายถึง การเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ คำว่า Teenage หมายถึง คนที่อายุ 13-19 ปี ซึ่งคำภาษาอังกฤษลงท้ายด้วย Teen ช่วงอายุของวัยรุ่นอาจจะแตกต่างกันแล้วแต่ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม พัฒนาการของแต่ละบุคคลและยุคสมัย

เฮอร์ล็อก (Elizabeth B. Hurlock, อ้างถึงใน ประภาศรี ยินดี 2552) ได้อธิบายคำว่า วัยรุ่น ตรงกับคำว่า Adolescence ในภาษาอังกฤษมีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาลาตินว่า Adolescere ซึ่งมีความหมายว่า เจริญเติบโตหรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ (Maturity) การที่เด็กจะบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนี้ไม่ใช่จะเจริญแต่ทางร่างกายด้านเดียวเท่านั้นทางจิตใจก็เจริญไปด้วย นั่นก็จะต้องมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านพร้อมๆ กัน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา และด้านสังคม

โครและโคร (Crow and Crow, อ้างถึงใน สมศักดิ์ กิจชนวัฒน์ 2547) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นระยะเวลาที่เปลี่ยนจากการพึ่งพาอาศัยผู้ใหญ่และได้รับความคุ้มครองจากผู้ใหญ่ ไปสู่การพึ่งตนเองและการตัดสินใจด้วยตนเอง

Coleman (Coleman, อ้างถึงใน นวลน้อย วิจิตรกุล 2544) วัยรุ่น (Adolescence) มาจากภาษาละตินว่า Adolescere หมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม รวมทั้งบุคลิกภาพ ภาระงานสำคัญของวัยรุ่น คือ การก่อตัวของความเป็นอัตลักษณ์ (Ego Identity) หรือเป็นวัยที่วัยรุ่นคนหาตนเองเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

โสภณ นุชนาถ (2542) ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่เจริญเติบโตเข้าสู่ภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ มีการเจริญพร้อมๆ กันไปในทุกด้าน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่กำลังจะพัฒนาตนเองไปสู่ผู้ใหญ่ต่อไป

จากความหมายของวัยรุ่นดังกล่าวมา สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต และเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา และด้านสังคม ต้องการความเป็นอิสระในการตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองและอิสระในทุกๆ เรื่อง รวมถึงการเปลี่ยนจากการพึ่งพาอาศัยผู้ใหญ่ไปสู่การพึ่งพาตนเองทำให้เริ่มสนใจทำงานระหว่างเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต

1.2. ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น

สุชา จันทน์เอม (2536) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

1. เป็นวัยแห่งการเสริมสร้าง เนื่องจากวัยรุ่นมีร่างกายที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและจะค่อยช้าลงในตอนปลาย
2. เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ในวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นกับวัยรุ่นมากมายทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและความรู้สึกนึกคิด
3. เป็นวัยที่มีความคิดอยากมีอิสระ โดยเริ่มคิดพึ่งพาตนเอง อยากเรียนรู้ความผิดพลาดด้วยตนเองมากกว่าที่จะเรียนรู้จากการสั่งสอน ถ้าได้รับการขัดขวางมักจะโต้เถียง มักมีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ และหาทางออกผิดๆ
4. เป็นวัยที่ต้องเผชิญปัญหา วัยนี้เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เรียกว่าวัยวิกฤติ มักมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นเสมอ ซึ่งต้องมีการปรับตัว มีการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว วุฒิภาพ แสดงออกทางด้านอารมณ์อย่างรุนแรงและรวดเร็ว และมักมีความเครียด

ในทำนองเดียวกัน โสภณ นุชนาถ (2542) ได้จำแนกลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น ไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นวัยที่มีร่างกายเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะตามแบบฉบับแห่งเชื้อชาติของตน โดยเฉพาะเด็กในวัยรุ่นตอนต้น (อายุ 13-17 ปี) จะมีร่างกายที่เจริญเติบโตได้รวดเร็วมาก แขนขายาวขึ้น สัดส่วนของร่างกายก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย และจะเจริญเติบโตอย่างเต็มที่เมื่ออยู่ในวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 18-21 ปี)
2. เป็นวัยที่เห็นเพื่อนมีความสำคัญมากที่สุด จะปฏิบัติตามเกณฑ์ของหมู่เพื่อน เช่น การแต่งกาย การไว้ทรงผม และการใช้ภาษาพูด เป็นต้น
3. เป็นวัยที่แสวงหาฐานะทางสังคม (Social status) ให้แก่ตนเอง ด้วยการทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
4. เป็นวัยที่สนใจการเลือกอาชีพ เริ่มสำรวจความถนัดและความสนใจ ตลอดจนคุณลักษณะประจำตัวของตนเองว่าสามารถที่จะประกอบอาชีพใด หรือศึกษาต่อด้านใด
5. เป็นวัยที่แสวงหาอุดมคติ ปรัชญาชีวิตไว้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของตน
6. เป็นวัยที่ต้องการอิสระจากการควบคุมอย่างเข้มงวดของผู้ใหญ่ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง และตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้

นอกจากนี้ วอล (Wall, อ้างถึงใน ประภาศรี ยินดี 2552) กล่าวว่า วัยรุ่นมีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองตามลำดับขั้น (A hierarchy of selves) ในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

1. ตัวตนในด้านร่างกาย (Physical self) เป็นขั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็วและปรับตัวให้ยอมรับกับลักษณะที่ปรากฏทางร่างกายของตนเอง และต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ
2. ตัวตนในเรื่องเพศ (Sex self) วัยรุ่นเริ่มสนใจและมีสัมพันธ์ไมตรีกับเพศตรงข้าม ซึ่งจะค่อยๆ พัฒนาจากความสัมพันธ์อันที่เพื่อนไปสู่ความสัมพันธ์ที่คู่รัก
3. ตัวตนในเรื่องอาชีพ (Vocational self) เป็นวัยที่เริ่มทำงานประกอบอาชีพทำธุรกิจหรือเล่าเรียนวิชาชีพ ซึ่งจะ使他สนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงานและยังได้มีอิสระทางการเงินจากครอบครัวอีกด้วย
4. ตัวตนทางสังคม (Social self) วัยรุ่นพยายามทำความเข้าใจและแยกแยะบทบาทต่างๆ ของตน โดยเริ่มจากกลุ่มเล็กๆ เช่น ครอบครัวและกลุ่มเพื่อนสนิทไปสู่การแสดงบทบาทของตนภายในกลุ่มสังคมของผู้ใหญ่ เป็นต้น
5. ตัวตนในเรื่องปรัชญาชีวิต (Philosophical self) วัยรุ่นจะกำหนดแนวความคิด อุดมคติ หลักเกณฑ์ต่างๆ ของชีวิตขึ้นเป็นของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ศาสนา และสังคม เป็นต้น

1.3. พัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยเปลี่ยนผ่านหรือช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีโอกาสเสี่ยงที่จะพัฒนาไปในทางลบหรือเป็นคนที่มียุทธศาสตร์สูงได้ ถ้าหากไม่ได้รับการดูแลที่ดี เพราะเป็นช่วงที่พวกเขาเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย สมอง บุคลิกและความคิดจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งการต้องปรับตัวให้เข้ากับการคาดหวังของพ่อแม่ โรงเรียน และสังคมมาก แต่พวกเขาก็มีศักยภาพสูง คือมีร่างกายแข็งแรง สมองที่แจ่มใส กำลังพัฒนาและเรียนรู้ได้มาก วัยรุ่นยุคปัจจุบันมียุทธศาสตร์เรื่องคิดเหวี่ยง ดิตยา ดิตเรื่องการเมืองเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมก้าวร้าว เสี่ยงภัย ต่อต้านสังคม ละเมิดกฎหมาย กฎระเบียบ จารีตประเพณีมากขึ้น โดยเฉพาะในสังคมยุคเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรม วัยรุ่นกลายเป็นประชาชนที่ถูกแยกออกมาเป็นกลุ่มอยู่ในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยและโรงงาน วัยรุ่นไม่ได้อยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชนอย่างใกล้ชิดเหมือนในสังคมยุคก่อนทุนนิยมอุตสาหกรรม การเติบโตของลัทธิทุนนิยมและบริโภคนิยมที่หาทำไรจากวัยรุ่นเพิ่มขึ้นช่วยทำให้วัยรุ่นยุคปัจจุบันมียุทธศาสตร์เพิ่มมากขึ้นกว่ายุคก่อน ซึ่งพวกเขาจะเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและส่วนหนึ่งของชุมชนขนาดเล็กมากกว่าในยุคปัจจุบัน (วิทยากร เชียงกูล 2552)

โดยทั่วไปได้มีการแบ่งพัฒนาการของวัยรุ่นออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม 2536)

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย วัยรุ่นมีการเติบโตทางด้านร่างกายรวดเร็วมาก ทั้งในด้านความสูง น้ำหนัก รูปร่าง หน้าตา ลักษณะทางเพศและมีการเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมน เช่น เพศหญิงเริ่มมีทรวงอก สะโพกขยายและมีประจำเดือน ส่วนเพศชายเสียงจะเริ่มห้าว มีหนวดเครา มีขนตามแขน ขามากขึ้น รวมทั้งบริเวณอวัยวะเพศและรักแร้ ร่างกายมีการผลิตน้ำอสุจิและมีการหลั่งน้ำอสุจิในขณะนอนหลับ

2. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่ระดับสติปัญญาพัฒนาสูงสุด มีความสามารถที่คิดได้เป็นระบบ มีเหตุผล ชอบเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลองผิดลองถูก มีความกระตือรือร้น ชอบค้นหาวិธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ชอบแสดงความคิดเห็น แสดงความสามารถในการอภิปรายร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักสังเกตความรู้สึกของคนอื่น รู้จักการปรับตัวและชอบกระทำการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี่วัยรุ่นยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง เพื่อพัฒนาภาพพจน์แห่งตน รู้ลึกถึงความต้องการ รู้นิสัยทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง และถ้าวัยรุ่นคนใดมองเห็นแต่ความด้อยหรือปมด้อยของตนเอง มีจิตใจไม่หนักแน่นข่มเป็นบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ อาจจะถูกชักนำให้ลองเสี่ยงทำสิ่งต่างๆ ที่คิดได้ง่าย ส่วนวัยรุ่นที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีอุดมการณ์ รู้จักวางแผนชีวิตในอนาคต มีอารมณ์หนักแน่น มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าสู้ปัญหาจะสามารถแก้ไขปัญหาวีชีวิตและเผชิญหน้ากับปัญหาที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูง

3. พัฒนาการทางสังคม สังคมของวัยรุ่นจะกว้างขึ้น วัยรุ่นส่วนใหญ่มักไม่ชอบรวมกลุ่มกับสมาชิกในครอบครัว เพราะต้องการอิสระ กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากที่สุดเกิดการรวมตัวและเลียนแบบบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ วัยรุ่นจะเริ่มมีความคิดเป็นของตนเอง อยากเป็นตัวของตัวเอง ชอบอิสระ ไม่ค่อยเชื่อฟังใครยกเว้นเพื่อนในกลุ่มเดียวกันที่มีค่านิยม ความเชื่อและความคิดที่มีลักษณะคล้ายๆ กัน พฤติกรรมของวัยรุ่นจึงเป็นการทำตามเพื่อน เพื่อต้องการการยอมรับจากกลุ่ม

4. พัฒนาการทางอารมณ์ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์ที่ค่อนข้างจะรุนแรง เปลี่ยนแปลงง่ายเปิดเผย แสดงความรู้สึกชอบและไม่ชอบอย่างรุนแรง ไม่ยอมใครง่ายๆ มักมีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง แต่บางครั้งก็หวั่น มีความสงสัยตลอดเวลา ต้องการตัดสินใจและรับผิดชอบชีวิตของตัวเอง ต้องการความมั่นคง และต้องการได้รับการยอมรับจากเพศตรงข้ามและเพศเดียวกัน จะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอยู่ตลอดเวลา เช่น รูปร่าง หน้าตา เป็นต้น จึงเอาใจใส่ต่อรูปร่างหน้าตาของตนมากขึ้น สนใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพเพื่อให้เพื่อนชอบและเกิดการยอมรับ และการที่วัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรุนแรงก็เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

5. พัฒนาการทางด้านเพศ ในวัยรุ่นจะมีพลังทางเพศสูงจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของตน และอาจทดลองลงมือปฏิบัติด้วยความรู้สึกลอยล้าอยากเห็น เพื่อเป็นการปลดปล่อยพลังงานทางเพศที่ตนมีอยู่

โดยสรุป วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและเพศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายจะส่งผลกระทบต่อภาวะทางอารมณ์ของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตลอดจนค้นหาความเป็นตัวของตัวเองอันจะนำไปสู่การวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตได้ในที่สุด

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ

2.1. ความหมายของปัจจัยจูงใจ

นันทก อนนท์ (2550) ได้ให้ความหมายปัจจัยจูงใจว่า เป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นและช่วยสนับสนุนให้บุคคลมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ยงยุทธ โพธิ์ทอง (2546) กล่าวว่า ปัจจัยจูงใจ หมายถึง สิ่งกระตุ้นหรือแรงผลักดันหรือความต้องการที่ผลักดันให้พนักงานมีความเต็มใจในการทำงาน เกิดความพอใจและความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ดีที่สุด และบรรลุผลสำเร็จ

เจริญศักดิ์ ใต้เป็นสุข (2543) กล่าวว่า ปัจจัยจูงใจ หมายถึง สิ่งที่สามารถชักจูงหรือกระตุ้นให้คนทำงานเพิ่มขึ้น ปัจจัยเหล่านี้คือ ลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับ ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

จุฬารัตน์ น้อยท่าช้าง (2548) กล่าวว่า ปังจยงใจ หมายถึง สิ่งกระตุ้นหรือการกระทำต่างๆ ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ ทำให้บุคคลมีความกระตือรือร้น เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และมีความพยายามทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ศุภธินี อุตสานนท์ (2537) กล่าวว่า ปังจยงใจ หมายถึง เจื่อนใจที่กระตุ้นหรือเร้าให้เกิดการใช้พลังงานให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นเจื่อนใจที่ผลักดันให้คนใช้ความสามารถของตนให้มากขึ้นเพื่อค่าตอบแทนหรือรางวัลที่ได้รับ

จากความหมายของปังจยงใจดังกล่าว สรุปได้ว่าปังจยงใจ หมายถึง สิ่งที่เกิดแรงจูงใจในการทำงานที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้น มีความพอใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2. แนวคิดเกี่ยวกับปังจยงใจ

Adam Smith (Adam Smith, อ้างถึงใน สนชัย พูลผล 2543) กล่าวว่า บุคคลจะปฏิบัติงานเพื่อที่จะสนองความต้องการของตนเท่านั้น ปังจยงใจที่สนองความต้องการได้นั้นสามารถแยกได้ ดังนี้

1. ปังจยงใจจากผลผลิตหรือปังจยงใจที่เป็นเงิน Smith เชื่อว่า เงินเป็นปังจยงใจที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้ และเงินอาจสร้างภาพปังจยงใจที่สูงกว่าปังจยงใจขั้นพื้นฐานได้ ช่วยลดความกังวลใจและสร้างความรู้สึที่ดีได้ เงินเป็นปังจยงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตออกมาดีขึ้น ซึ่งบางครั้งการได้รับเงินตอบแทนจำนวนสูงๆ อาจไม่ได้รับความพึงพอใจสูงตามไปด้วย หลักในการใช้เงินเป็นปังจยงใจในการจูงใจที่ได้รับการยอมรับประการหนึ่งคือ บุคคลที่ทำงานที่มีความสำคัญเท่าใดย่อมได้รับเงินมากขึ้นเท่านั้น

2. ปังจยงใจในลักษณะผสมผสาน คือปังจยงใจที่ทำให้บุคคลมีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อองค์กร เงินเดือนถือว่าเป็นปังจยงใจลักษณะผสมผสานที่ดี เพราะเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้ปฏิบัติงานได้ ได้แก่ การได้รับหลักประกันในด้านการรักษาพยาบาล การลาออกจากงาน การประกันชีวิต การมีสุขภาพภาพ การเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ เป็นต้น

3. ปังจยงใจด้านขวัญและกำลังใจ เป็นสิ่งที่มีความสลับซับซ้อนมากที่สุด สภาพบางอย่างเมื่อมีการเพิ่มผลผลิต อาจเป็นการลดจำนวนหน่วยขวัญและกำลังใจลง สภาพที่มีการเพิ่มจำนวนหน่วยอาจจะเพิ่มหรือลดทั้งผลผลิตขวัญและกำลังใจด้วย แต่อย่างไรก็ตามสภาพที่เพิ่มความสนใจต่อแรงจูงใจภายในของบุคคลในการทำงานจะเป็นทั้งการเพิ่มผลผลิตและหน่วยด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2541) กล่าวว่า การทำงานของแต่ละคนย่อมขึ้นอยู่กับปังจยงใจที่เป็นแรงกระตุ้นให้คนแต่ละคนทำงาน ผลงานจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น สถานที่ แสงสว่าง ระเบียบกฎเกณฑ์ของสถานที่ทำงาน บรรยากาศในการทำงาน เป็นต้น
2. เศรษฐกิจ เป็นผลตอบแทนจากการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าแรง เงินเดือน โบนัส ค่าสมนาคุณ ค่าตอบแทน รวมทั้งฐานะทางครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว เป็นต้น
3. ฐานะทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งของงานและสังคม ตำแหน่งงาน หน้าที่การงานของแต่ละคน การได้รับการยอมรับจากสังคมก็จะทำให้นุคคลนั้นเกิดความภูมิใจ มีความรับผิดชอบมากขึ้น
4. เจตคติต่องาน คือ ความรู้สึกรู้ว่างานนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่า เป็นการรับผิดชอบต่อสังคม จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนและสังคม บุคคลย่อมจะรักงาน นอกจากนี้ ความถนัด ความสนใจ ความเอาใจใส่มีผลต่อการทำงานเป็นอย่างมาก
5. ความมีอิสระในการทำงาน ความสามารถใช้ความรู้ ความสามารถได้เต็มที่โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับบัญชา ไม่ได้รับการบีบบังคับจากผู้อื่น มีอิสระในการทำงานเป็นมูลเหตุให้คนตั้งใจทำงานและมีความสุขในการทำงานด้วย

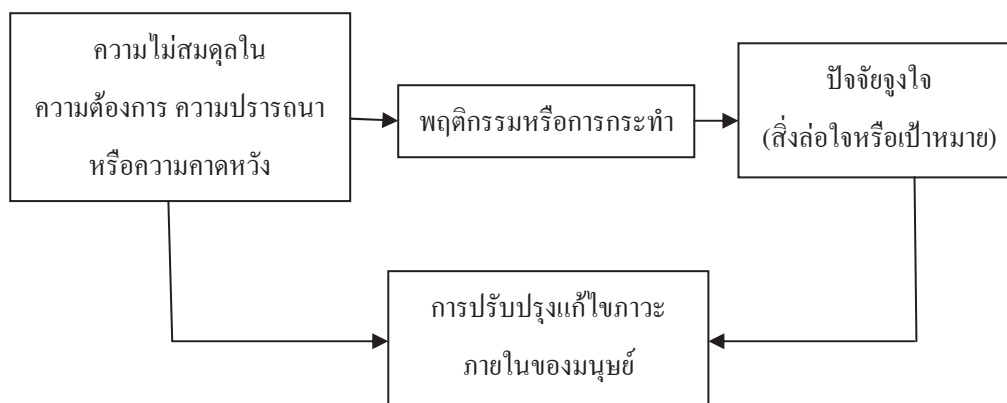
2.3. กระบวนการเกิดแรงจูงใจ

Steers and Porter (Steers and Porter, อ้างถึงใน สนชัย พูลผล 2543) ได้แสดงตัวแบบของกระบวนการเกิดแรงจูงใจอันประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความต้องการหรือความคาดหวัง
2. พฤติกรรม
3. ปัจจัยจูงใจ (สิ่งล่อใจหรือเป้าหมาย)
4. การป้อนกลับโดยการปรับปรุงแก้ไขภาวะภายใน

เมื่อบุคคลเกิดความไม่สมดุลภายในหรือมีความต้องการหรือคาดหวังในสิ่งใดก็จะแสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือสิ่งล่อใจที่ตนต้องการและเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการแล้วก็จะหันไปทำพฤติกรรมอื่นๆ แทนและหากปัจจัยจูงใจที่ได้รับไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคคล บุคคลก็จะทำพฤติกรรมนั้นใหม่จนกว่าจะเกิดความพอใจดังภาพ 2.1

ภาพ 2.1 กระบวนการเกิดแรงจูงใจ

ที่มา : Steers and Porter (1991)

2.4. ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ

มีผู้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจไว้หลายท่าน ดังนี้

2.4.1. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow

Abraham Maslow (Abraham Maslow, อ้างถึงใน อำนวย แสงสว่าง 2544) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์เรียงเป็นลำดับขั้นจากขั้นที่ต่ำที่สุดไปจนถึงขั้นที่สูงที่สุด รวมทั้งหมด 5 ขั้นของความต้องการ และเสนอว่าเมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วก็จะมีความต้องการอื่นในขั้นที่สูงกว่าไล่เรียงขึ้นไปตามลำดับขั้น โดยทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow นี้ เริ่มจากสมมติฐานที่มีเหตุผล 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 มนุษย์มีความต้องการในหลายสิ่งหลายอย่างที่มีความแตกต่างกัน มีช่วงห่างกันนับจากระดับความต้องการขั้นต่ำทางสรีระจนกระทั่งถึงระดับความต้องการขั้นสูงทางจิตวิทยา

ประการที่ 2 ความต้องการของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นความต้องการ ดังนั้นก่อนที่จะมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้น ก่อนที่จะทำการจูงใจและก่อให้เกิดผลกระทบต่อพฤติกรรมอย่างน้อยที่สุดก็ต้องทำให้เกิดความรู้สึกบางส่วนที่มีความพอใจในความต้องการของมนุษย์ในระดับขั้นต่ำเสียก่อน Maslow จะให้คำตอบได้ว่าอะไรเป็นความต้องการของมนุษย์ในระดับต่ำและระดับสูง

ความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของ Maslow สามารถแบ่งได้เป็น 5 ลำดับขั้น (เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ 2540) ได้แก่

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย คือ การทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ร่างกาย เมื่อเกิดความหิว ความกระหาย ความง่วง และความปรารถนาด้านเพศ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของ แรงขับของมนุษย์ที่สำคัญเพื่อให้ตนเองมีความอยู่รอด Maslow พิจารณาว่าความต้องการทางด้านร่างกายเป็นเสมือนพื้นฐานที่มาก่อนความต้องการสิ่งอื่นทั้งหมด

ขั้นที่ 2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัย เมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย ได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการทางด้านความปลอดภัยก็จะเกิดขึ้นตามมา ความต้องการทางด้านความปลอดภัยนี้มีอยู่ 2 แบบคือ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ Maslow กล่าวว่า ผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดี ร่างกายปกติและมีการดำรงชีวิต เหมือนบุคคลทั่วไป ส่วนใหญ่จะมีความพอใจในความมั่นคงที่เขาได้อยู่ ถ้าสังคมดำเนินไปด้วยความสงบถือเป็นสังคมที่ดีทั่วไป จะทำให้บุคคลหรือสมาชิกของสังคมนั้นรู้สึกว่าเขามีความปลอดภัย มั่นคงจากสัตว์ที่ดุร้าย จากอุณหภูมิต่ำที่เปลี่ยนแปลง อาชญากรรม การข่มขู่ การฆาตกรรมและการกดขี่

Maslow ยังกล่าวต่อไปอีกว่าเมื่อเกินจากจุดข้างต้น ความต้องการความมั่นคงในสังคม สมัยใหม่จะเพิ่มขึ้น การซื้อการประกันสุขภาพ การประกันชีวิต การทำงานที่มีความมั่นคงหรือมอง ในอีกแง่หนึ่งคือการแสวงหาความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจของตนเองนั่นเอง

ขั้นที่ 3 ความต้องการทางด้านสังคม ความรัก การยอมรับเป็นพวกพ้อง เมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการของคนเราที่จะมีความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยอมรับ และมีความสำคัญต่อกลุ่มและมีอิทธิพลบางประการต่อกลุ่มก็จะเกิดขึ้น ความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการในด้านความรัก ความเป็นเจ้าของและความรักใคร่ คนเราจะแสวงหาเพื่อน ปรารถนาที่จะมีเพื่อนพ้อง ความต้องการด้านความรักนี้เป็นความต้องการที่จะเป็นผู้ให้ความรักและได้รับความรักจากใครคนอื่นด้วย การขาดความรักใคร่ในความคิดของ Maslow เห็นว่าสามารถทำให้เกิดผลต่อเนื่องที่เลวร้ายของการปรับตัวได้

ขั้นที่ 4 ความต้องการมีชื่อเสียง มีฐานะเด่นทางสังคม เป็นความต้องการที่จะเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองและมีบุคคลอื่นยอมรับนับถือ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อยากเป็นที่ยอมรับและยกย่องของคนอื่นเมื่อทำงานสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้สำเร็จ ความพึงพอใจในการที่มีฐานะเด่นทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองและความรู้สึกว่าเขาดีมีคุณค่า

ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด เมื่อความต้องการด้านร่างกาย ความปลอดภัย ด้านสังคม ความมีชื่อเสียง ได้รับการตอบสนองแล้ว ไม่นานคนผู้นั้นก็จะมี

ความรู้สึกไม่พอใจเกิดขึ้นหากว่าเขาไม่สามารถที่จะทำอะไรได้ตามที่ตนเองอยากทำ คนเราควรจะได้รับการให้โอกาสที่จะพยายามทำเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น มีความต้องการที่จะมีความรู้สึกว่าเขามีความก้าวหน้าในการที่ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะที่ตนเองชอบ Maslow สังเกตเห็นว่า นักดนตรีต้องเล่นดนตรี จิตรกรต้องวาดรูป กวีต้องเขียนบทกวี พวกเขาเหล่านั้นมีความสุขกับการได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการจะทำมากที่สุดนั้นเรียกว่า Self-Actualization

2.4.2. ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg

Frederick Herzberg (Frederick Herzberg, อ้างถึงใน พิมพ์พรณ จารุจินดา 2546) ได้พัฒนาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow โดยได้ทำการศึกษาและสำรวจข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับทัศนคติในการทำงานของนักบัญชีและวิศวกร จำนวน 200 คน ณ เมืองพิตต์เบิร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสัมภาษณ์ว่ามีสิ่งใดบ้างที่บุคคลไม่พึงพอใจ มีสิ่งใดบ้างที่ทำให้บุคคลพึงพอใจ และความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในงานมีผลต่อการปฏิบัติงานหรือไม่ จากผลการวิจัยของ Herzberg สรุปว่า ความพึงพอใจในงานและความไม่พึงพอใจในงานไม่ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้มีสาเหตุจากปัจจัยกลุ่มเดียวกันและไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่มีสาเหตุจาก 2 ปัจจัยที่ Herzberg ได้ค้นพบเรียกว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ซึ่งได้เสนอข้อมูลไว้ ดังนี้

2.4.2.1. ปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากการทำงาน เป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพึงพอใจในงาน ปัจจัยจูงใจประกอบด้วย

2.4.2.1.1. ความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง การที่บุคคลใช้พลังความสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ ใช้สติปัญญาจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความพึงพอใจ เมื่อบุคคลได้รับรู้ถึงความสำเร็จของตนเองก็จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไป

2.4.2.1.2. การยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นในสังคม โดยการรับรู้จากพฤติกรรมที่กลุ่มแสดงออก โดยการยกย่องชมเชยหรือเลื่อนขั้นเงินเดือน รางวัลที่เป็นสิ่งของหรือการแสดงออกอื่นๆ

2.4.2.1.3. ลักษณะของงาน หมายถึง ลักษณะงานที่น่าสนใจ งานที่ท้าทายความสามารถ งานที่ไม่จำเจจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ งานที่น่าสนใจมีความแปลกใหม่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้และศึกษาอย่างเต็มความรู้ความสามารถทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.4.2.1.4. ความรับผิดชอบ หมายถึง การได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่สำคัญ มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำทาสความสามารถ งานใหม่ๆ ที่ไม่ใช่งานประจำรวมถึงการได้รับอำนาจอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

2.4.2.1.5. ความก้าวหน้าในงาน หมายถึง การได้รับโอกาสก้าวหน้าได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ตนต้องการ มีความก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม มีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงาน เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

2.4.2.2. ปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยจูงใจภายนอกที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของงานหรือส่วนประกอบของงาน ปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เป็นตัวจูงใจที่จะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น แต่เป็นตัวป้องกันมิให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน การให้ความสนใจต่อปัจจัยค้ำจุนเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากหากบุคคลขาดปัจจัยเหล่านี้ไปจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน และแม้จะมีปัจจัยค้ำจุนอยู่ก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะเป็นสิ่งที่จูงใจผู้ปฏิบัติงานได้เสมอไป ปัจจัยค้ำจุนประกอบด้วย

2.4.2.2.1. นโยบายการบริหารขององค์กร ได้แก่ การวางแผนการบริหารงานขององค์กรที่มีความชัดเจน การติดต่อสื่อสารเพื่อการประสานงานและการปฏิบัติงาน

2.4.2.2.2. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันและมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2.4.2.2.3. การปกครองบังคับบัญชา หมายถึง การบังคับบัญชาในการดำเนินงานที่ยุติธรรม มีความโอบอ้อมอารีและเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี จะช่วยลดความไม่พึงพอใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เต็มใจทำงาน จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

2.4.2.2.4. สภาพการทำงาน หมายถึง สิ่งแวดล้อมในที่ทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่พร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา

2.4.2.2.5. เงินเดือน หมายถึง ค่าตอบแทนหรือได้ที่ควรได้รับตามความเหมาะสมกับงานที่ทำ ตลอดจนการได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้นเป็นที่พอใจของบุคคลที่ปฏิบัติงาน

2.4.2.2.6. ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความมั่นคงขององค์กร ความมั่นคงตลอดอายุการทำงาน ลักษณะงานที่ไม่เสี่ยงต่ออันตรายมากเกินไป

2.4.2.2.7. สถานภาพทางอาชีพ หมายถึง อาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมเป็นอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี

2.4.3. ทฤษฎี ERG ของ Alderfer

ภายหลังจากที่ Maslow และ Herzberg ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์แล้ว Clayton Alderfer (Clayton Alderfer, อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2541) ได้เสนอทฤษฎี ERG (Existence Relatedness Growth theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 3 ประการ คือ

2.4.3.1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย ซึ่งความต้องการเหล่านี้ตรงกับความต้องการ 2 ชั้นแรก ของ Maslow คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการด้านความปลอดภัย

2.4.3.2. ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เป็นความต้องการของบุคคลที่มีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย เช่น บุคคลในครอบครัว เพื่อน หรือเพื่อนร่วมงาน ซึ่งความต้องการนี้ตรงกับความต้องการชั้นที่ 3 ของ Maslow คือ ความต้องการทางด้านสังคม ความรัก การยอมรับเป็นพวกพ้อง

2.4.3.3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า เป็นความต้องการสูงสุด รวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จในชีวิต ซึ่งความต้องการเหล่านี้ตรงกับความต้องการ 2 ชั้นสุดท้ายของ Maslow คือ ความต้องการมีชื่อเสียง มีฐานะเด่นทางสังคมและความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด

อย่างไรก็ตาม Alderfer ไม่เชื่อว่า บุคคลจะต้องตอบสนองความต้องการระดับหนึ่งอย่างเต็มที่ก่อนที่จะก้าวต่อไปยังความต้องการอีกระดับหนึ่ง แต่เขาได้พบว่าบุคคลจะถูกจูงใจด้วยความต้องการมากกว่า 1 ชั้น พร้อมกันไปได้ และยิ่งกว่านั้น Alderfer ได้พบว่า ลำดับความต้องการจะแตกต่างกันระหว่างบุคคล เช่น ผู้ประกอบการจะแสวงหาการยกย่อง (ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น) หรือการแสดงความคิดสร้างสรรค์ (ความต้องการเจริญก้าวหน้า) ก่อนความกังวลใจต่อความต้องการดำรงอยู่ เช่น ความหิว (ความต้องการมีชีวิตอยู่) เป็นต้น (สมยศ นาวิการ 2540)

2.4.4. ทฤษฎีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จของ McClelland

McClelland (1961) ได้ตั้งสมมติฐานว่ามนุษย์ทุกคนต่างก็มีความต้องการที่เหมือนกัน แต่จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการ 3 กลุ่ม (สมหมาย เนตรภู, 2543) ดังนี้

2.4.4.1. ความต้องการความสำเร็จ ตามความเห็นของ McClelland แรงจูงใจเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีหลายระดับชั้นและมาจากประสบการณ์เดิมของบุคคล หากบุคคลที่ได้รับความสำเร็จในอดีตบุคคลนั้นจะพอใจประสบการณ์เดิม ในทางกลับกันหากบุคคลที่ได้รับ

ความสำเร็จในอดีตบุคคลนั้นจะไม่พอใจประสบการณ์เดิมและจะเกิดความต้องการอื่นๆ เข้ามาครอบงำแรงจูงใจ

2.4.4.2. ความต้องการมีอำนาจ เป็นความต้องการที่จะควบคุม หรือมีอำนาจเหนือผู้อื่นซึ่งมี 2 แนวทาง คือ Personalized Power เป็นอำนาจที่บุคคลต้องการจะมีเพื่อใช้ควบคุมผู้อื่น และ Socialized Power คืออำนาจที่บุคคลต้องการมีเพื่อใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.4.4.3. ความต้องการมีสายสัมพันธ์ เป็นความต้องการที่จะสร้างความรักไมตรีจิตและความสัมพันธ์ระหว่างกันและหวังจะได้รับน้ำใจตอบแทนจากคนอื่นๆ

McClelland (1961) พบว่า รูปแบบการจูงใจที่ทำให้เกิดความสำเร็จที่น่ารักที่สุด คือบุคคลที่ทำงานอยู่ในบริษัทขนาดเล็ก มีประธานบริษัทที่มีการจูงใจทำให้เกิดความสำเร็จได้สูงมาก ในบริษัทที่มีกิจการขนาดใหญ่กลับพบว่า หัวหน้าผู้บริหารมีการจูงใจทำให้เกิดผลสำเร็จในระดับปานกลางเท่านั้นโดยมีแรงจูงใจอย่างรุนแรงสำหรับการมีอำนาจและความผูกพันกัน ผู้บริหารระดับกลางประสบผลสำเร็จในการจูงใจในบริษัทที่มีกิจการขนาดใหญ่ จะมีในอัตราที่สูงกว่าการจูงใจของประธานบริษัท (อำนาจ แสงสว่าง 2544)

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

3.1. ความหมายของความคาดหวัง

เมอร์รี (Murray, อ้างถึงใน โสธยา จินะพันธุ์ 2552) กล่าวว่า ความคาดหวัง คือ ระดับงานที่บุคคลกำหนดหรือคาดหวังว่าจะทำได้ เมื่อบุคคลที่ทำงานกำหนดไว้ในการทำงานแต่ละครั้งบุคคลจะรู้สึกสำเร็จหรือล้มเหลวในการที่จะไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะบุคคลจะไม่รู้สึกว่างานนั้นเป็นสิ่งท้าทายความสามารถด้วยความรู้สึกที่แม้ทำไม่สำเร็จก็ไม่คิดว่าเป็นความล้มเหลว ดังนั้นความรู้สึกที่ว่าตนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจะเกิดขึ้นเมื่อทำงานระดับกลางๆ

Vroom (Vroom, อ้างถึงใน ปัทมาพร เรียมพานิชย์ 2544) ได้อธิบายทฤษฎีความคาดหวังไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่พยายามคาดการณ์หรืออธิบายถึงระดับกำลังกายกำลังใจที่บุคคลอุทิศให้กับงาน และเชื่อว่าแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลในส่วนของความสัมพัทธ์ระหว่างความพยายาม ผลการปฏิบัติงาน และการเห็นความสำคัญของผลลัพธ์ต่างๆ ที่ได้จากความพยายามในระดับต่างๆ กัน

อ่ำไพ จันทรเงิน (2544) กล่าวว่า บุคคลมีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้น จึงต้องพยายามกระทำการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่ตั้งความหวังไว้นั้น บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจ และขณะเดียวกันก็คาดหวังในสิ่งที่สูงไปอีกเรื่อยๆ

เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์ (2542) กล่าวว่า ความคาดหวังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนเป็นตัวกำหนดว่าการกระทำอย่างหนึ่ง จะก่อให้เกิดผลอย่างหนึ่งที่บุคคลมุ่งหวังให้เป็นเช่นนั้น และความคาดหวังจึงเป็นเสมือนสิ่งกระตุ้นจากภายในที่เป็นส่วนหนึ่งของความรู้สำนึกของแต่ละคนอันเป็นพื้นฐานของความเชื่อและค่านิยมของตน

ทรวงทิพย์ วงศ์พันธุ์ (2541) กล่าวถึงความคาดหวังว่า เป็นความคิด ความรู้สึกอย่างมีวิจรรย์ญาณของบุคคลที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าต่อบางสิ่งบางอย่าง ว่าควรจะมีอาจจะเป็นหรือควรว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

พัทธรินทร์ คำกิจชัย (2538) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า เป็นความเชื่อของมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคนที่ตั้งใจจะทำอะไรแล้ว จะมีความคาดหวังว่าคงได้รับผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำนายไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นกำลังใจที่จะนำไปสู่ความภาคภูมิใจของตนเองตามความสามารถที่มีอยู่ของบุคคลนั้นๆ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกระทำและกลยุทธ์ในการใช้สติปัญญาที่มีเป้าหมาย

จากความหมายของความคาดหวังดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความปรารถนาและความมุ่งหวังของบุคคลที่มีความเชื่อว่า หากเขาได้ใช้ความพยายามในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเต็มที่และประสบความสำเร็จแล้ว เขาจะได้รับผลตอบแทนตามที่เขาหวังไว้

3.2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

Bartal and Martin (Bartal and Martin, อ้างถึงใน พิไลวรรณ จันทรสุกรี 2540) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีความคาดหวังตามแนวคิดของ Vroom ว่าจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

3.2.1. ความคาดหวังในความพยายามต่อผลการปฏิบัติงาน เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้า ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดในการที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ถ้าได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของตนเองร่วมกับความพร้อมอื่นๆ ตามสถานการณ์ในขณะนั้น และถ้าคาดการณ์หรือประมาณการพบว่า มีความพร้อมเพียงพอ บุคคลจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานขึ้นนั้นด้วยความพยายามดังกล่าว แต่ถ้าพบว่างานนั้นยากเกินไป ตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอ ขาดทรัพยากรหรือสิ่งสนับสนุนที่สำคัญ บุคคลอาจตัดสินใจไม่แสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานขึ้นนั้น ดังนั้น งานความพร้อมของสิ่งแวดล้อมการทำงาน และความสามารถของตนเองที่มีอยู่จึงเป็นตัวจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการทำงาน

3.2.2. ความคาดหวังในผลการปฏิบัติงานต่อผลลัพธ์ เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม หรือลงมือทำงานว่าถ้าได้แสดงพฤติกรรม หรือ

ลงมือทำงานชิ้นนั้นแล้วด้วยความพยายามอย่างเต็มที่ จะได้ผลลัพธ์อย่างไรกับตนเอง ผลลัพธ์ที่ได้นั้นก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อตนเองอย่างไรบ้าง คู้มค่าหรือไม่ ผลลัพธ์หรือรางวัลที่ได้รับนี้ รวมถึงรางวัลภายนอกที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เช่น เงิน คำชมเชย การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น และรางวัลภายในที่เป็นนามธรรม เช่น ความรู้สึกเป็นสุข อิ่มเอิบใจในความสำเร็จของชีวิต ดังนั้น ผลลัพธ์จึงเป็นตัวจูงใจสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม

3.2.3. ความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์ เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์ หรือรางวัลจากการทำงานชิ้นนั้นๆ เมื่อได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของตนเองแล้ว บุคคลจะมีความคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ถึงแม้ว่างานที่ทำนั้นจะมีลักษณะงานเช่นเดียวกันกับคนอื่นก็ตาม ถ้าเมื่อใดบุคคลมีความคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์ไว้มาก ก็จะเป็นรางวัลที่มีคุณค่าสูงแต่ถ้าน้อยก็จะเป็นรางวัลที่มีคุณค่าต่ำ ดังนั้น รางวัลที่มีคุณค่าสูงจะเป็นตัวจูงใจให้บุคคลตัดสินใจแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงาน

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

4.1. แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตและงาน

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528) ได้พูดถึงแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตและงานไว้ดังนี้ นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ข้อคิดเห็นแก่การทำงานไว้อย่างน่าสนใจ เป็นต้นว่า

ฟรอยด์ (Freud) กล่าวถึง การทำงานว่า เป็นสิ่งที่ทำให้เรามีความรู้สึกว่า เราสัมผัสกับความเป็นจริงของชีวิต

แอดเลอร์ (Adler) เห็นว่า ความหมายของชีวิตมนุษย์ขึ้นอยู่กับการทำงาน (Work) การสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับผู้อื่นได้ (Meaningful relationship with others) และความสามารถที่จะมีความรัก (Ability of love)

เอลตัน เมโย (Elton Mayo) นักจิตวิทยาอุตสาหกรรม มีความเห็นว่า งานเป็นสิ่งผูกพันของมนุษย์กับชุมชน

นอกจากนักจิตวิทยาแล้ว นักปราชญ์ในอดีตหลายท่านก็ได้ให้ความสำคัญของแรงงานไว้เช่นกัน แต่ละท่านก็มอง “งาน” ในรูปแบบที่ต่างกัน ดังนี้

มาร์กซ์ (Marx) มองว่า “งาน” มีความจำเป็นต่อบุคคลในแง่ของเศรษฐกิจ

เซนต์ ทอมัส อควินัส (St. Thomas Aquinas) เห็นว่า “งาน” เป็นสิ่งที่น่าสรรเสริญ เป็นหน้าที่พื้นฐานของมนุษย์ เป็นสิ่งหนึ่งที่มนุษย์สามารถรับใช้พระเจ้าได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ งานได้ตอบสนองความต้องการพื้นฐานในส่วนลึกของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสภาพจิตใจ สุขภาพกาย จิต สังคม และเศรษฐกิจทุกด้านของชีวิต

ในด้านอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นก็คงจะเป็นที่ประจักษ์อย่างชัดเจนแล้วว่า การทำงานจะช่วยให้เรามีรายได้มาจับจ่ายใช้สอย แสวงหาปัจจัยอื่นๆ ต่อไป ถึงกับเคยมีคำขวัญในสังคมไทยสมัยหนึ่งว่า “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” แม้ว่าจะมีนักวิชาการหลายท่านที่ไม่เห็นด้วยกับคำว่างานคือเงิน แต่ก็คงไม่มีใครปฏิเสธว่า การมีปัจจัยด้านการเงินนี้มีความหมายต่อการครองชีพในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจแล้ว งานยังช่วยตอบสนองอุดมการณ์ทางสังคมของบุคคลอีกประการหนึ่ง การทำงานทำให้ได้มีโอกาสเจอผู้คน สร้างความสัมพันธ์ทำให้เรากว้างขวางขึ้น ทางด้านความคิดอ่าน มิตรภาพที่สร้างขึ้นจากการทำงาน แม้ว่าจะไม่มีรากหยั่งลึกเช่นมิตรภาพที่เราคุ้นเคยกับบุคคลในวัยเด็กก็ตาม แต่ก็อาจมีความหมาย และมีความสำคัญกับชีวิตในปัจจุบันเช่นกัน

สิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการทำงานอีกประการหนึ่ง ก็คือ เรื่องสถานภาพทางสังคม ตำแหน่งหน้าที่การงานของบุคคลมักจะถูกใช้เป็นเครื่องวัดสถานภาพทางสังคมของเขา ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นนายแพทย์ หนายความ ครู หรือวิศวกร มักจะได้รับการยกย่องว่ามีสถานภาพทางสังคมสูง เป็นเหตุให้วิถีชีวิตของบุคคลเหล่านี้ ตลอดจนครอบครัวของเขาพลอยได้รับการยอมรับและแสดงถึงโอกาสทางสังคมอีกหลายๆ ด้านที่ดีกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น โดยปริยาย

นอกจากความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ทางด้านจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการทำงานไว้อย่างสูงเช่นกัน กล่าวคือ

การทำงานมีผลโดยตรงกับการพัฒนาอัตตาของบุคคล อัตตาในที่นี้คือ Self เป็นความรู้สึกและความคิดที่บุคคลมีต่อตัวเอง เมื่อบุคคลทำงานอาชีพ เขาจะรู้สึกว่าเขาได้ใช้ชีวิตอย่างมีประโยชน์ต่อสังคมและทำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า ก่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในตัวเองทำให้ Self หรืออัตตาของพวกเขา มีการพัฒนาดีขึ้น เราอาจจะสังเกตได้อย่างชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับคุณค่านี้จากผู้ที่ตกงาน ผู้ที่หางานทำไม่ได้ มักจะมีสถานะทางจิตใจท้อแท้ หดหู่ ความรู้สึกภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเองจะตกต่ำไปมาก ยิ่งตกงานนานวันความรู้สึกเหล่านี้ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นทุกที เป็นสถานะที่ทรมานและบั่นทอนความรู้สึกดีงามของตนลงไป

นอกจากงานมีผลกระทบต่อการพัฒนาอัตตาแล้ว งานมีส่วนสัมพันธ์ลึกซึ้งกับอุดมการณ์ของชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง หลักคำสอนต่างๆ อันเป็นสัจธรรมที่แท้นั้นต่างก็รับรองกันว่า มนุษย์เราทุกคนถือกำเนิดมาในโลกนี้นั้น หาใช่ทำงานเพียงเพื่อจะมีชีวิตรอดเท่านั้น หากแต่จะต้องทำเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว จุดมุ่งหมายของการทำงานของมนุษย์มีดังนี้ คือ

1. เพื่อตอบแทนทางเศรษฐกิจ การทำงานช่วยให้บุคคลมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว
2. เพื่อจุดมุ่งหมายทางสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นดัชนีแสดง

สถานภาพทางสังคมของบุคคล

3. เพื่อพัฒนาอัตรา ใช้ศักยภาพอย่างสมบูรณ์เต็มที่ และเป็นการนำไปสู่ลักษณะของการเป็นมนุษย์ที่เต็มอ้อมและสมบูรณ์ได้

4. เพื่อให้หลุดพ้นจากสภาวะการเห็นแก่ตัว หรือยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางของสิ่งต่างๆ

จะเห็นได้ว่างานและชีวิตมนุษย์ มีความผูกพันกันอย่างมาก งานมีอิทธิพลต่อคุณค่าและความหมายของชีวิตมนุษย์ งานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมากของชีวิตมนุษย์ ความสุขและความทุกข์ของชีวิตมนุษย์มีเป็นอันมากที่เกิดจากปัญหาการทำงาน

4.2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

การประกอบอาชีพ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลในการดำเนินชีวิต บุคคลจะประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับงานที่ทำ ซึ่งงานแต่ละอย่างเราถือว่าเป็นอาชีพ การประกอบอาชีพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านด้วยกัน เช่น ความถนัด ความสนใจ ความสามารถทางสติปัญญาหรือสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การตัดสินใจในการเลือกอาชีพนั้นเป็นที่ยุ่ยาก ดังนั้นจึงมีผู้สนใจศึกษาการเลือกอาชีพและได้นำเสนอทฤษฎีไว้ดังนี้

Holland (Holland, อ้างถึงใน สนชัย พูนผล 2543) ได้นำเสนอว่า การเลือกอาชีพ เป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพและความสนใจในอาชีพ แสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพในการทำงานและการใช้เวลาว่าง โดยแบ่งรูปแบบของบุคลิกภาพซึ่งสอดคล้องกับอาชีพต่างๆ เป็น 6 ประเภท คือ พวกที่ชอบงานที่ใช้พละกำลัง พวกชอบใช้ความคิด พวกชอบเข้าสังคม พวกเคร่งครัดในกฎเกณฑ์ และพวกชอบศิลปะ ดังนั้น บุคคลควรพิจารณาบุคลิกลักษณะของตนเอง และพิจารณาลักษณะของงานและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เหมาะสมกับตนเอง เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในอาชีพและความมั่นคงในอาชีพ

Roe (Roe, อ้างถึงใน สนชัย พูนผล 2543) ให้ข้อคิดเอาไว้ว่า บุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและสนองความต้องการของตน ประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับจากวัยเด็กจากครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดความต้องการและรูปแบบของพลังจิต คนจะเรียนรู้วิธีสนองความต้องการของตนเองโดยไม่รู้ตัว โดยจะพัฒนาความสามารถพิเศษ ความสนใจ และทักษะ

Arthur Salz (Arthur Salz, อ้างถึงใน สนชัย พูนผล 2543) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ให้ทัศนะว่า อาชีพทุกประเภทจะมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. ด้านเทคนิค เป็นกิจกรรมที่ใช้กำลังและสมองเพื่อการผลิตอย่างมีระบบ รวมทั้งมีการจัดการ (Management) รวมอยู่ด้วย
2. ด้านเศรษฐกิจ เป็นกิจกรรมที่ทำแล้วได้รับผลตอบแทน ซึ่งเป็นรายได้เพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีพ
3. ด้านสังคม เป็นงานที่คนในสังคมยอมรับว่า เป็นงานสุจริตและไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อชนบทรรมเนียม ศีลธรรมอันดีงาม

ความหมายของ Arthur Salz ไม่ได้จำกัดเฉพาะในแง่ของเศรษฐกิจเท่านั้น ดังนั้น จะเห็นว่า บางคนประกอบอาชีพเป็นคนกวาดถนนแต่เขาก็ภาคภูมิใจ เพราะเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และคนยอมรับว่าเป็นงานสุจริต

Hoppock (Hoppock, อ้างถึงใน สนชัย พูนผล 2543) ได้ให้ทัศนะในทฤษฎีการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล
2. การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด เป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด
3. ความต้องการจะมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
4. การพัฒนาอาชีพจะเริ่มเมื่อเขาทราบว่าอาชีพนั้นๆ สามารถช่วยให้ไปสู่ความต้องการของเขาได้
5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพและการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้น เมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสที่อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งความสามารถในการคาดหวังของเขาขึ้นอยู่กับความรู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล
6. ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาเข้าใจว่าเขาต้องการอะไร และจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง
7. ข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ มีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาค้นพบงานอาชีพที่ตรงกับความต้องการ
8. ความพึงพอใจ เป็นผลจากการที่งานสามารถตอบสนองความต้องการได้ในปัจจุบัน หรือความคาดหวังว่างานนั้นจะทำให้เขาไปถึงความต้องการในอนาคตหรือจากการที่เขาหวังว่างานนั้นจะช่วยให้เขาไปสู่งานที่เขาต้องการได้

9. การเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อเขาเชื่อว่างานที่เปลี่ยนแปลงใหม่นั้นจะสนองความต้องการได้ดีกว่างานเดิม

สรุปได้ว่า แรงจูงใจที่ทำให้คนเราเลือกประกอบอาชีพใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ และการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้นเมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสที่อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งความสามารถในการคาดหวังของเขาขึ้นอยู่กับความรู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาเข้าใจว่าเขาต้องการอะไรและจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

2. ปัจจัยทางด้านสังคม การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด ความพึงพอใจ เป็นผลจากการที่งานสามารถตอบสนองความต้องการได้ในปัจจุบันหรือความหวังว่า งานนั้นจะทำให้เขาไปถึงความต้องการได้ในอนาคตหรือจากการที่เขาหวังว่างานนั้นจะช่วยให้เขาไปสู่งานที่เขาต้องการได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ มีผลต่อการเลือกอาชีพโดยช่วยให้เขาพบงานที่ตรงกับความต้องการ

4.3. ประเภทของงานนอกเวลา

งานที่นักศึกษาเลือกทำระหว่างเรียนมีหลากหลายประเภท ซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกทำตามความชอบ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน ตรงตามเวลาว่างที่มี ฯลฯ การแบ่งประเภทของงาน อาจแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ คือ งานวิชาการ และงานที่ไม่ใช่วิชาการ (สุภาพ นัทรารณ์ และคณะ 2552)

4.3.1. งานวิชาการ งานประเภทวิชาการครอบคลุมงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นงานสถาบันการศึกษาจัดให้นักศึกษาทำ เช่น งานห้องสมุด งานห้องปฏิบัติการ งานช่วยสอน งานช่วยวิจัย เป็นต้น หรืองานอิสระที่นักศึกษาเลือกทำเอง เช่น งานสอนพิเศษ งานสอนการบ้าน งานแปลเอกสาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานบริการหรืองานรับจ้างอื่นๆ ที่ตรงหรือเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียน เช่น งานจัดประชุม งานบริการศูนย์สุขภาพ เป็นต้น

4.3.2. งานที่ไม่ใช่วิชาการ นอกจากงานวิชาการยังมีงานอื่นๆ ที่นักศึกษาเลือกทำระหว่างเรียน ได้แก่ งานด้านการขายและแนะนำสินค้า งานที่ร้านอาหาร งานที่ร้านฟาสต์ฟู้ด ร้านกาแฟ และร้านไอศกรีมที่เป็นเฟรนไชส์ งานรับจ้างอิสระ (Freelance) งานอิสระเป็นเจ้าของกิจการ และงานบริการหรืองานรับจ้างอื่นๆ ที่ไม่ตรงหรือเกี่ยวข้องกับสาขาที่นักศึกษาเรียน เช่น งานเก็บข้อมูล วิจัย พิมพ์เอกสาร ทำงานบ้าน ส่งเอกสาร เป็นต้น

นอกจากนี้ รัตนา ภัทรธัญญา (2535) ได้กล่าวถึงการศึกษาเลือกทำงานระหว่างเรียนว่าเป็นการพึ่งตนเอง กล่าวคือ การที่บุคคลช่วยเหลือตนเองโดยใช้ความสามารถที่มีอยู่แก้ไขอุปสรรคหรือการกระทำใดๆ ให้สำเร็จด้วยตนเองอย่างมั่นใจ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการปฏิบัติการกิจประจำวัน และด้านการศึกษา โดยพฤติกรรมของวัยรุ่นที่แสดงออกเกี่ยวกับการพึ่งตนเองได้ มี 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการศึกษา โดยการเข้าใจปัญหาการเรียนของตนและมีวิธีแก้ไขด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พยายามกระทำ และแก้ไขเพื่อผลการเรียนด้วยตนเองอย่างเหมาะสม รับผิดชอบ และเชื่อมั่นในการค้นคว้าทำผลงานและการสอบด้วยตนเอง และเป็นที่พึ่งในการเรียนของเพื่อนโดยถูกต้อง ไม่สร้างปัญหาภาระแก่ใคร

2. ด้านเศรษฐกิจ โดยการเข้าใจปัญหาสภาพเศรษฐกิจของตนและมีวิธีแก้ไขด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของการประหยัดและภาคภูมิใจในรายได้ที่หามาได้ด้วยตนเอง พยายามและสามารถหารายได้ด้วยตนเองและใช้จ่ายอย่างประหยัด รับผิดชอบและเชื่อมั่นในการประหยัดและการหารายได้ด้วยตนเอง และสามารถช่วยเหลือแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ของบิดา มารดาได้

3. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเข้าใจปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีวิธีแก้ไขด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของการกระทำด้วยตนเองในการทำงานเพื่อส่วนรวม พยายามกระทำและแก้ไขช่วยเหลือส่วนรวมด้วยตนเองอย่างเหมาะสม รับผิดชอบและเชื่อมั่นในการกระทำด้วยตนเองต่อส่วนรวม และเป็นที่พึ่งแก่เพื่อนร่วมงาน ไม่สร้างปัญหาภาระแก่เพื่อนร่วมงาน

สรุปได้ว่า การที่นักศึกษาเลือกทำงานระหว่างเรียน เป็นพฤติกรรมการพึ่งตนเองที่บุคคลได้มีการแสดงออกตามความสามารถของตนเอง สามารถคิดริเริ่มและตัดสินใจ ตลอดจนกำหนดความต้องการที่จะเป็นประโยชน์กับชีวิตได้ด้วยตนเอง

5. มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ถือกำเนิดจากโรงเรียนประณีตศิลปกรรมในสังกัดศิลปากร ตั้งอยู่วังท่าพระ ถนนหน้าพระลาน กรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2486 ได้รับยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากรและในปี พ.ศ. 2509 มหาวิทยาลัยได้ขยายการศึกษาไปยังพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมเรียกว่า วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การถ่ายทอดและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและวิชาชีพขั้นสูง พร้อมทั้งเสริมสร้างสติปัญญาความคิดและความรู้ที่รับผิดชอบต่อบุคคล ตลอดจนทำนุบำรุงและเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมไทย (คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2546) โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งการแข่งขันซึ่งจะทวีความเข้มข้นทุกขณะ นักศึกษาใหม่ทุกคนคงตระหนักดีอยู่แล้วถึงความเป็นจริงดังกล่าว เพราะว่าอย่างน้อยที่สุดทุกคนได้ผ่านการแข่งขันเพื่อให้มีโอกาสเป็นสมาชิกใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนี้

และทุกคนก็จะต้องเผชิญกับการแข่งขันอื่นๆ อีกมากมายในอนาคต เช่น ต้องแข่งขันกันในการแสวงหางานหรือแข่งขันกัน เพื่อศึกษาต่อระดับสูงขึ้นไปภายหลังจากที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีไปแล้ว มหาวิทยาลัยศิลปากรถือเป็นพันธกิจหลักที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพดียืนหยัดอยู่ได้อย่างสง่างามในโลกอนาคต แต่นโยบายและแผนงานต่างๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของชาติที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้สมหวัง หากนักศึกษานั้นไม่ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมสำหรับโลกอนาคตบุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้ความสามารถสูง หากยังต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมส่วนรวม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจกล่าวสั้นๆ ได้ว่า ต้องเป็นทั้งคนเก่งและคนดีไปพร้อมๆ กัน (คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2544) สำหรับการศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ นักศึกษาต้องฝึกฝนตนเองให้มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ทั้งนี้ ช่วงชีวิตที่เรียนในมหาวิทยาลัยเป็นช่วงเวลาที่มอบคุณค่ามากที่สุด นักศึกษาควรใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองตลอดระยะเวลา 4 ปีที่นักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกห้องเรียน (เกษม วัฒนชัย 2532) ส่วนวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวว่า การใกล้ชิดสังสรรค์กับผู้สอน การอยู่ร่วมกัน สภาพแวดล้อมของสังคมมหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อนจะช่วยหล่อหลอมให้นักศึกษาเป็นคนที่สมบูรณ์ แต่คำนิยม วัฒนธรรมประเพณีในมหาวิทยาลัย วัฒนธรรมภูมิหลังของนักศึกษาจะช่วยหล่อหลอมความประพฤติ ความคิดและบุคลิกภาพของบุคคลที่อยู่ในสังคมมหาวิทยาลัยนั้นๆ การเรียนรู้ของนักศึกษาจึงไม่จำกัดอยู่แต่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยตามลักษณะต่างๆ จะเป็นองค์ประกอบในการหล่อหลอม และพัฒนาการศึกษาให้มีบุคลิกภาพความเป็นคนที่สมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยและสังคมมุ่งหวัง โดยทั่วไปนักศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะมีอายุประมาณ 17-23 ปี เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตจากเด็กสู่ผู้ใหญ่ มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น ชอบทดลองต้องการความเป็นอิสระและแสดงออก นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่าเป็นช่วงที่สมองคนเราจะพัฒนาไปถึงขีดสุด จึงต้องจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาให้พัฒนาถึงขีดสูงสุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2486 โดยถือกำเนิดมาจากโรงเรียนประณีตศิลปกรรม เปิดสอนคณะจิตรกรรมและประติมากรรมเป็นคณะแรก ปี พ.ศ. 2498 เปิดสอนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะโบราณคดี ปี พ.ศ. 2499 เปิดสอนคณะมัณฑนศิลป์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2509 ได้รับอนุมัติให้ขยายการศึกษาไปยังพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ต่อมาเรียกว่า “วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์” มีเนื้อที่ 427 ไร่ 3 งาน 46 ตารางวา โดยเช่าพื้นที่จากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2511 เปิดสอนคณะอักษรศาสตร์ พ.ศ. 2513 เปิดสอนคณะศึกษาศาสตร์ พ.ศ. 2515 เปิดสอนคณะวิทยาศาสตร์และจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย

พ.ศ. 2529 เปิดสอนคณะเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2532 แบ่งส่วนราชการภายในและจัดตั้งกอง 5 กอง 1 สำนัก คือ กองกลาง กองกิจการนักศึกษา กองงานวิทยาเขต กองบริการการศึกษา กองแผนงาน สำนักหอสมุดกลาง พ.ศ. 2533 จัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2534 แบ่งส่วนราชการศูนย์คอมพิวเตอร์ จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา พร้อมจัดตั้งคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและเสนอจัดตั้งหน่วยงานใหม่ พ.ศ. 2535 เปิดสอนคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ต่อมา พ.ศ. 2544 เปลี่ยนชื่อเป็นคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม) ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งโครงการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และจัดตั้งศูนย์เครื่องมือวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. 2536 เปิดพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง ราชบุรี พ.ศ. 2537 จัดตั้งหอศิลป์ พ.ศ. 2538 จัดตั้งสำนักงานบริการวิชาการ พ.ศ. 2542 เปิดสอนคณะดุริยางค์ศาสตร์ พ.ศ. 2543 เปิดสอนคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร พ.ศ. 2545 เปิดสอนคณะวิทยาการจัดการ พ.ศ. 2546 เปิดสอนคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2546 จัดตั้งวิทยาลัยนานาชาติเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ ณ วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ประมาณ 621 ไร่ การสอนในระดับบัณฑิตวิทยาลัยนั้นได้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีของทุกคณะวิชาในมหาวิทยาลัย ปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัยได้เปิดทำการสอนระดับบัณฑิตศึกษาทุกคณะวิชา ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 2 สาขาวิชา ระดับปริญญาโท 45 สาขาวิชา และระดับปริญญาเอก 7 สาขาวิชา นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรนานาชาติที่เปิดสอนเป็นลักษณะโครงการพิเศษ คือ สาขาวิชาการจัดการมรดกทางสถาปัตยกรรมกับการท่องเที่ยว เป็นหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2546) ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้จัดการศึกษา โดยคำนึงถึงการผลิตบัณฑิตแบบที่มีคุณภาพ มหาวิทยาลัยมีภารกิจหลักในด้านการสอนวิชาการ บริการทางวิชาการแก่สังคม ตลอดจนทำนุบำรุงและส่งเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภาพ นัตรารักษ์ และคณะ (2552) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ทำงานระหว่างเรียน จากการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียน มีคุณภาพชีวิตในระดับที่ดี ผู้ที่ทำงานมีคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ทำงาน งานที่ทำมีทั้งงานเชิงวิชาการและไม่ใช่งานวิชาการ เหตุผลของการทำงานเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะ และเหตุผลเชิงเศรษฐกิจ ผลที่ได้รับจากการทำงาน คือ มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น มีกิจกรรมทางสังคม ช่วยเศรษฐกิจครอบครัว มีวินัย และตรงต่อเวลา เหตุผลของการทำงาน และค่าใช้จ่ายต่อเดือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีอิทธิพลต่อการทำนายคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนและในทำนองเดียวกัน เป็นสองปัจจัยที่จำแนกกลุ่มคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาด้วย

โสธยา จินะพันธุ์ (2552) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังต่อปัจจัย จูงใจและคุณภาพชีวิตการทำงานระหว่างบริกรที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาและบริกรที่ปฏิบัติงานบางเวลา ใน สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่าบริกร ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา มีความคาดหวังต่อปัจจัยจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานและมีคุณภาพ ชีวิตการทำงาน ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงานสูงกว่าบริกรที่ปฏิบัติงานบางเวลาสำหรับ บริกรที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อปัจจัยจูงใจและคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน บริกรที่มี อายุต่างกันมีความคาดหวังในปัจจัยจูงใจไม่แตกต่าง บริกรที่การศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรี มีความคาดหวังต่อปัจจัยจูงใจด้านลักษณะของงานและด้านค่าตอบแทน รวมทั้งมีคุณภาพชีวิตในการ ทำงาน ด้านการบูรณาการทางสังคมสูงกว่าบริกรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนบริกร ที่มีรายได้ต่างกันมีความคาดหวังต่อปัจจัยจูงใจไม่แตกต่างกันและบริกรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 ปี ขึ้นไป มีความคาดหวังต่อปัจจัยจูงใจด้านค่าตอบแทนสูงกว่าบริกรที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 ปี แต่มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน

นพรัตน์ เรียบทวี (2548) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มี 3 ด้าน คือ (1) องค์ประกอบด้านส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เวลาในการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนและค่าใช้จ่ายต่อเดือน (2) องค์ประกอบด้าน ครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพสมรสของ ผู้ปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (3) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมใน มหาวิทยาลัย ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ทั้งนี้ พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อคุณภาพ ชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของมหาวิทยาลัย ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ตามลำดับ

จิตราภา เชาว์เดชก้อง (2547) ได้ศึกษาการใช้ชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จากการศึกษาพบว่า การใช้ชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยรวม 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นอยู่หอพัก ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านลักษณะการใช้จ่าย พบว่า นักศึกษามีการใช้ชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีการใช้ชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการใช้ชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จำแนกตามเพศ ชั้นปี คณะที่กำลังศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเฉลี่ยรายเดือนและค่าใช้จ่าย ที่นักศึกษาได้รับจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองหรือกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเฉลี่ยต่อเดือน ผลสรุปว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการใช้ชีวิตโดยรวมเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษา ที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีการใช้ชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน นักศึกษาที่ศึกษาในคณะต่างกัน มีการใช้ชีวิตด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและด้านลักษณะการใช้จ่ายแตกต่างกัน นักศึกษาที่บิดามารดาหรือ ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีการใช้ชีวิตโดยรวมเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่ได้รับค่าใช้จ่าย จากบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการใช้ชีวิต โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สนชัย พูลผล (2543) ได้ศึกษาผลกระทบของการประกอบอาชีพเสริมรายได้้นอกเวลา ราชการต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของข้าราชการตำรวจสังกัดกองร้อยที่ 1 กองกำกับการอารักขาและ รักษาความปลอดภัย จากการศึกษาพบว่า การประกอบอาชีพเสริมรายได้้นอกเวลา ราชการ ส่งผลต่อตัว ของข้าราชการตำรวจเอง โดยมีเวลาพักผ่อนไม่เพียงพอจากการปฏิบัติหน้าที่ประจำและการประกอบ อาชีพเสริมทำให้เกิดความอ่อนเพลีย พักผ่อนไม่เพียงพอ เมื่อมาปฏิบัติงานในหน้าที่ก็เกิดความบกพร่อง เช่น มาสาย ขาดการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่บกพร่องจนถูกลงโทษทางวินัย ส่งผลกระทบต่อ ครอบครัวโดยมีเวลาดูแลครอบครัวน้อยลง นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน น้อยลง เนื่องจากข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพอ่อนแอ อ่อนเพลีย เนื่องจากพักผ่อนไม่ เพียงพอ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผลกระทบต่างๆ ข้างต้นนั้น มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานใน หน้าที่ของข้าราชการตำรวจค่อนข้างน้อย จากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่ทำให้ตำรวจ ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องจนถูกลงโทษทางวินัยนั้น เกิดจากลักษณะนิสัยหรือความประพฤติดส่วนตัวของ ข้าราชการตำรวจเองในเรื่องของความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่

ส่วนของข้าราชการตำรวจผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับผู้บริหาร ในกองบังคับการสายตรวจและ ปฏิบัติการพิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริมรายได้ของข้าราชการตำรวจว่า จะไม่มี ผลกระทบต่อการปฏิบัติงานราชการประจำ เพราะผู้ปฏิบัติจะมีเวลาพักผ่อนเพียงพอต่อความต้องการ ของร่างกาย ซึ่งทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับตัวผู้ปฏิบัติเองว่าจะมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ประจำ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงานนอกการดังกล่าวเอง ซึ่งหากมี จำนวนผู้ปฏิบัติต่องานอย่างหนึ่งมากก็สามารถจะจัดหมุนเวียน ผลัดเปลี่ยนกันไปเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด ความตึงเครียดในการปฏิบัติงานทั้งการปฏิบัติหน้าที่ประจำและการประกอบอาชีพเสริมรายได้ดังกล่าว

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยนำเสนอในรูปแบบวิธีวิทยาทางเลือกเพื่อสร้างทฤษฎีในการอธิบาย วิธีวิทยาดังกล่าวเรียกว่า “การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Study)” เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมจากข้อมูลที่เป็นไปตามปรากฏการณ์จริงหรือปรากฏการณ์ย่อยของสังคมไปสู่การสร้างทฤษฎี อันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการต่างๆ ทางสังคม

การสร้างทฤษฎีฐานราก เป็นแนวทางการศึกษาเชิงปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ของ George H. Mead ซึ่งมีหลักการอยู่ที่ว่า การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ต่างๆ ที่เรติดต่อดสื่อสาร รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและในขณะเดียวกันนั่นเอง คนเราจะมีการตีความและการสร้างความหมายซึ่งกันและกัน โดยการตีความในพฤติกรรมที่แสดงต่อกัน ทั้งคำพูด ลักษณะท่าทาง ในขณะเดียวกันคนเราจะพัฒนาความเป็นตัวตน (Self concept) ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมีอิทธิพลของวัฒนธรรม กระบวนการทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคมและโครงสร้างทางสังคม เป็นตัวควบคุม (George H. Mead, อ้างถึงใน พัทธกิจ ศิริวงศ์ 2547)

วิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Approach) คือ ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม โดยทฤษฎีจะถูกสร้าง (construct) และได้รับการตรวจสอบ (verify) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ (นภาพรณี หะวานนท์ อ้างถึงใน พัทธกิจ ศิริวงศ์ 2547) ซึ่งเป็นวิธีวิทยารูปแบบหนึ่งของวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่มีแนวความคิดหลักว่า การศึกษาเพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ จำเป็นที่จะต้องเข้าใจในกระบวนการ ที่บุคคลได้สร้างความหมายให้กับสิ่งต่างๆ ตามโลกทัศน์ของตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำหลักการของการศึกษาเชิงคุณภาพ มาเป็นแนวทางในการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สนามวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. วิธีการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
8. การนำเสนอผลการศึกษา

1. สนามวิจัย

สำหรับสนามวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในการคัดเลือกมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นการคัดเลือกด้วยวิธีการเจาะจง โดยยึดหลักการสำคัญในการเลือกว่าเป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ที่มีนักศึกษาเป็นจำนวนมาก และมีสาขาวิชาที่หลากหลาย นักศึกษาจึงมีความแตกต่างกัน

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

สำหรับวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในปีการศึกษา 2554 ที่ทำงานระหว่างเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางการวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่ตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมในประเด็นของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจับประเด็นในการตอบสนทนาเพื่อนำมาจัดบันทึกคำสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน หลังจากการเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการเรียบเรียง และจัดหมวดหมู่ของคำสัมภาษณ์ในลักษณะเดียวกัน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอผลการดำเนินการศึกษาต่อไป

3. วิธีการศึกษา

3.1. การศึกษาเอกสาร

ในการเก็บข้อมูลช่วงแรก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทบทวนเอกสาร ทฤษฎีและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและกระบวนการทำงานระหว่างเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินการวิจัย

3.2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม

หลังจากเลือกสนามวิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยยึดวัตถุประสงค์ ปัญหาของการศึกษา กำหนดคำถามเพื่อให้ครอบคลุมในประเด็น ผู้วิจัยเลือกการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) จากนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) คือ การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เองทั้งหมดและได้ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งจดประเด็นในการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน โดยใช้คำถามลักษณะ “ตะล่อม” เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน ในบางกรณีผู้วิจัยต้องสัมภาษณ์แบบกลุ่มประมาณ 5-6 คน เป็นการพูดคุยในลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระบวนการคิดต่อบริบทการให้ความหมายของคำว่า การทำงานระหว่างเรียนและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียน รวมไปถึงกระบวนการทำงานระหว่างเรียน

ในขณะการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในการเก็บข้อมูลด้วย เป็นการสังเกตแบบไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ คือ ผู้วิจัยใช้วิธีสังเกตกลุ่มเป้าหมายโดยการมองจากอิริยาบถต่างๆ และสังเกตพฤติกรรมผู้ให้ข้อมูลหลักในขณะที่ดำเนินการสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือหลักที่สำคัญที่สุด คือ ผู้วิจัย จึงได้มีการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานระหว่างเรียน โดยการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อให้ตกผลึกความรู้ที่สามารถนำไปใช้แปลความและตีความให้เกิดความไวทางทฤษฎี ผู้วิจัยได้ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ตามแนวทางการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงกระบวนการสร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากข้อมูลในปรากฏการณ์ทางสังคม นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้เตรียมและทดลองฝึกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เช่น สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป เป็นต้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาการให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมาย รูปแบบและกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถาม เพื่อสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎี คือนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ การสัมภาษณ์ระดับลึกช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ สามารถอธิบายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาและสามารถตรวจสอบความเข้าใจกันได้ จากการสังเกตท่าที บุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมถึงสามารถลำดับความคิด และปรับปรุงวิธีการสัมภาษณ์ โดยการ ตระล่อมถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมเปิดเผยความจริงให้มากที่สุด โดยใช้แนวคำถามให้ครอบคลุมและตรง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง “การให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์” หลังจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยถอดเทปบท สัมภาษณ์ นำข้อมูลมาตีความ ศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อกำหนดมโนทัศน์และผ่านกระบวนการเชื่อมโยง ในลักษณะเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี (Theoretical Generalization)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสิ่งที่กำหนด ถ้าคำตอบใด ที่พบว่าเป็นคำตอบที่มีความแตกต่างกันจากข้อมูลเดิมที่ได้สัมภาษณ์มาก่อน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหากรณีศึกษาที่แตกต่างกันออกไป (Negative Case) และสัมภาษณ์จนกระทั่งได้รับคำตอบ ตามแนวคำถามที่ซ้ำๆ กัน ก็จะหยุดสัมภาษณ์ ทั้งนี้ การกำหนด การสร้าง และการเชื่อมโยงมโนทัศน์ จะดำเนินการจนกระทั่งผู้วิจัยมั่นใจว่า แม้จะได้ข้อมูลเพิ่มขึ้นก็ไม่ทำให้ข้อสรุปเปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดง ให้เห็นว่าคำตอบที่ได้ครอบคลุมปรากฏการณ์และกระบวนการที่ต้องการศึกษา เป็นการศึกษา ตามวิธี วิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานราก เรียกว่า ทฤษฎีชนพदानหรือทฤษฎีถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) (Glaser and Strauss อ้างถึงใน พัทธกิจ ศิริวงศ์ 2547) ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลใน การศึกษาการให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จึงมีอาจกำหนดด้วยจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก และจำนวนกรณีศึกษาที่ ศึกษาได้ หากแต่กำหนดด้วยข้อมูลที่มีความสมบูรณ์จึงทำให้การสร้างทฤษฎีถึงจุดอิ่มตัว แล้วจึงหยุดทำ การสัมภาษณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาต่อไป

5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

5.1. การจดบันทึก เป็นสมุดบันทึกประจำวันที่ใช้บันทึกความคิดเห็นและสถานการณ์ต่างๆ ที่สังเกต เพื่อเป็นการป้องกันการลืมและช่วยให้เข้าใจข้อมูลหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมี ประโยชน์ต่อการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

5.2. แนวคำถามหรือแนวการสัมภาษณ์ระดับลึก เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการวิจัยเชิง คุณภาพที่ต้องเตรียมไว้เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์และประเด็นการศึกษาที่ตั้งไว้ โดยนำเสนออาจารย์ ที่ปรึกษาก่อนที่จะนำไปสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ลึกซึ้ง และครอบคลุมมากที่สุด

5.3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) การสังเกตเป็นเครื่องมือขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับวิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมผู้ให้ข้อมูลหลัก ในขณะที่ดำเนินการสัมภาษณ์

5.4. เครื่องบันทึกเสียง ใช้สำหรับการสัมภาษณ์บางกรณีที่คิดว่าการจดบันทึกอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ในการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) จะมีข้อมูลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จึงจำเป็นต้องบันทึกรายละเอียดให้ได้มากที่สุด

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ใช้การตรวจสอบแบบหลายทาง หรือการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความถูกต้อง ครบถ้วน และมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากขึ้น โดยแบ่งออกเป็น (1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) โดยใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น การสัมภาษณ์ ข้อมูลจากการสังเกต และข้อมูลจากเอกสาร เป็นต้น (2) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation) โดยการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ใช้หลักของการวิเคราะห์และการตีความข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยจะต้องมีความไวต่อทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) เพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลและการคิด การจัดการข้อมูลในลักษณะที่จะนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์และทฤษฎี ดังนั้น จึงถือว่าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญที่สุดในทุกขั้นตอนของการวิจัย หลังจากการจัดกลุ่มมโนทัศน์ (concept) สร้างและพัฒนาหมวดหมู่มโนทัศน์ให้มีรายละเอียดและมีความเป็นนามธรรมสูง โดยใช้คุณสมบัติและคุณลักษณะของข้อมูลที่สามารถแปรผันได้ เพื่อทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลในรูปของเงื่อนไขต่างๆ หมวดหมู่ของมโนทัศน์จะกลายเป็นเงื่อนไขและพัฒนา มโนทัศน์ให้เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี ซึ่งข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่ได้มานั้นจะนำมาเสนอในรูปแบบของแบบแผน (Pattern) ที่เรียกว่า ทฤษฎีฐานราก (พิทักษ์ ศิริวงศ์ 2547) สำหรับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาการให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์นั้น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เมื่อผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ตั้งแต่ระดับแนวคิด ความรู้ และความเข้าใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ต่อการให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางพื้นฐานในการวิเคราะห์แบบ

การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Study) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมจากข้อมูลที่เป็นไปตามปรากฏการณ์จริง

8. การนำเสนอผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาการให้ความหมายและรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของ นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยทำการศึกษาทางเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนามมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Inductive) และการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอผลการวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากำหนดให้มีความหมาย รูปแบบ และลักษณะการทำงานระหว่างเรียน รวมถึงกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) จากปรากฏการณ์ในพื้นที่ที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจในการกระทำหรือพฤติกรรมการสร้างความหมายของการทำงานระหว่างเรียนจากมุมมองและทัศนคติ ความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร จากการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การตีความ การสร้างความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” โดยการวิเคราะห์ตีความจากแนวคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งคำพูด ลักษณะท่าทางและพฤติกรรม โดยใช้วิธีการศึกษาหลายรูปแบบ คือการสัมภาษณ์ระดับลึก การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตและจดบันทึก จากนั้นนำปรากฏการณ์ที่ศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร นำมาวิเคราะห์และตีความ เพื่ออธิบายลักษณะการให้ความหมาย รูปแบบ และลักษณะการทำงานระหว่างเรียน รวมถึงกระบวนการทำงานระหว่างเรียน เนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นกลุ่มที่อยู่ในมหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่ มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากและมีสาขาวิชาที่หลากหลาย นักศึกษาจึงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการทราบแนวคิดและพฤติกรรมที่มีผลต่อการให้ความหมาย รูปแบบ และลักษณะการทำงานระหว่างเรียน รวมถึงกระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย คือ

1. การให้ความหมายและที่มาของความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” รวมถึงทัศนคติที่มีต่อการทำงานระหว่างเรียน ผ่านมุมมองของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

2. รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียน จากแนวคิดและวิธีการปฏิบัติของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ รวมไปถึงปัจจัยหรือเหตุผลที่เลือกรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนแต่ละแบบ

3. กระบวนการทำงานระหว่างเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นคิดที่จะทำงานระหว่างเรียน การจัดสรรเวลาในแต่ละวัน วัตถุประสงค์ในการทำงานระหว่างเรียน สู้ขั้นตอนและผลลัพธ์ที่ได้รับจากการทำงานระหว่างเรียน รวมไปถึงปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการทำงานระหว่างเรียน

เรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งมีรายละเอียดตามประเด็นดังต่อไปนี้

การให้ความหมายของ คำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ที่ทำงานระหว่างเรียน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึกและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรนี้ เพื่อนำมาวิเคราะห์และตีความในการอธิบายความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ในประเด็นคำถามนี้ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ สามารถตอบคำถามตามคำนิยามของตนเอง ซึ่งคำตอบที่ได้รับมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการทำงานระหว่างเรียน และสถานภาพปัจจัยทางสังคมของแต่ละบุคคล โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ที่ทำงานระหว่างเรียน ในประเด็นการให้ความหมายต่อบริบทของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ผู้วิจัยได้เริ่มสัมภาษณ์ในเรื่องของมุมมอง ความคิดและทัศนคติต่อการให้คำนิยามของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการทำงานระหว่างเรียนและสถานภาพปัจจัยทางสังคม ดังนั้น มุมมองความคิดและทัศนคติต่อการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร จึงมีความแตกต่างกันอันเกิดจากสถานภาพทางครอบครัว พื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว สถานภาพทางการเงิน ลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล การคบเพื่อน รวมไปถึงตารางเรียนในการเข้าเรียนของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ให้คำนิยามของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ไว้หลากหลายมุมมองจากการสะท้อนความคิด ความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์และสรุปผล การให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ได้ 5 ความหมาย ดังนี้

1. “การทำงานระหว่างเรียน” คือ การทำงานที่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง โดยไม่ทำให้มีผลกระทบทางลบกับการเรียน

เป็นการทำงานเนื่องจากต้องการแบ่งเบาภาระทางการเงินของผู้ปกครองจากพื้นฐานความรู้ความเข้าใจต่อการให้ความหมาย คำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เกิดจากสถานภาพและพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว นักศึกษาได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และเป็นที่พึ่งของคนในครอบครัวได้ในอนาคต โดยนักศึกษาจะมีความคิดที่จะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้ รวมทั้งเกิดการเรียนรู้จากการทำงาน สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการประกอบอาชีพในอนาคตได้

ผมคิดว่า “การทำงานระหว่างเรียน” คือ การหาเงินเองเพื่อที่จะได้ช่วยพ่อแม่ลดภาระค่าใช้จ่ายในการที่ต้องส่งให้ผมเรียนลงไป ที่คิดแบบนี้อาจเพราะผมเป็นคนต่างจังหวัด การที่มาเรียนต่างจังหวัดบางครั้งก็มีค่าใช้จ่ายที่พ่อแม่ต้องส่งให้เรียน แต่ก็ยังโชคดีที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ค่าเทอมก็ไม่แพงมาก แต่เมื่อรวมค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันก็เยอะเหมือนกัน เงินในการใช้จ่ายของผมที่พ่อแม่ให้จะไม่พอในแต่ละเดือน ทำให้ผมทำงานพิเศษ เพื่อหารายได้เพิ่มโดยไม่ต้องไปขอเงินพ่อแม่เพิ่ม แต่ในการทำงานนั้นทำให้ผมได้ประสบการณ์มากมายก็เป็นการดี แต่ก็ต้องดูด้วยว่า ตารางเรียนของเราว่างตอนไหนไม่ว่าเราต้องทำงานจนลืมการเรียนอย่างนี้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่เราเอาเวลาเรียนไปทำงานเราก็ต้องจัดตารางงานให้ลงตัวด้วย เพื่อจะได้ไม่เสียการเรียน (โป้ง นามสมมติ 2554)

พื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางสังคม ฐานทางเศรษฐกิจของนักศึกษา และการได้รับการปลูกฝังและการเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ จนก่อให้เกิดเป็นมุมมองความคิดและตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการทำงานพิเศษระหว่างเรียน ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นมีวิธีการปฏิบัติความรับผิดชอบและมุมมองความคิดต่อการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป

การทำงานระหว่างเรียน คือ การช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัวจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์กับพ่อแม่ให้ดีขึ้น ในสายตาของพ่อแม่มองเราเป็นผู้ใหญ่ขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ต้องทำให้พ่อแม่หนักใจ สิ่งที่เราทำเหมือนเป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่ (โอ๊ นามสมมติ 2554)

2. “การทำงานระหว่างเรียน” คือ การหารายได้เสริม เพิ่มเติมจากรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้สอยเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป

เนื่องจากรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองเพียงพอในการใช้จ่ายอยู่แล้ว แต่นักศึกษาต้องการหารายได้เสริมเพิ่มเติมจากรายได้ส่วนที่ได้จากผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้สอยในส่วนของการใช้จ่ายอื่นๆ ที่ผู้ปกครองไม่นำไปซื้อสิ่งของที่ต้องการ เช่น โทรศัพท์มือถือ เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ ตกแต่งตามแฟชั่น และบางส่วนนำรายได้เสริมที่ได้จากการทำงานระหว่างเรียนไปเที่ยว ทั้งเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อนๆ และไปเที่ยวผับ ร้านเหล้า ในเวลากลางคืนบ้าง เป็นต้น

ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการพัฒนาความเจริญถึงขีดสุด วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาช่วยในการดำรงชีวิต ในลักษณะสังคมที่พรั่งพร้อมไปด้วยวัตถุและนวัตกรรมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ในขณะที่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพิ่มขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาที่มีการแข่งขันสูงขึ้น ค่าครองชีพในการดำรงชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ นักศึกษาจึงหารายได้เสริมเพิ่มเติมโดยการทำงานพิเศษระหว่างเรียน เพื่อนำรายได้ที่ได้รับมาใช้ตอบสนองความต้องการในส่วนดังกล่าวนี้

การทำงานระหว่างเรียน คือ การหารายได้มาใช้จ่ายเพียงพอกับการใช้จ่าย ตัวเองใช้เงินเยอะ เห็นเพื่อนมีอะไรก็อยากมี ตอนนี้ก็อยากได้ไอโฟน (โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน : ผู้วิจัย 2555) ขอทางบ้านได้ส่วนหนึ่งแต่ก็บอกทางบ้านว่าจะเอามาใช้อย่างอื่นไม่ได้จะเอามาซื้อโทรศัพท์หรือ ก็เลยจะเก็บเงินอีกส่วนหนึ่งมารวมกัน (ต้อง นามสมมติ 2554)

ในการทำงานระหว่างเรียน นักศึกษาจะแยกแยะระหว่างการทำงานและการเรียนให้เป็นระบบ นอกจากนั้นการทำงานในช่วงเรียนยังสามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองและการทำงานหารายได้เสริมเพิ่มเติมจากรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครองนั้น เพื่อนำมาใช้สอยเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป ค่าใช้จ่ายส่วนตัวซึ่งตัวผู้ปกครองทางบ้านมีฐานะทางการเงินไม่สูงมากนักและมีภาระอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งค่าใช้จ่ายในการมาเรียนจำเป็นต้องใช้บ้าง ซึ่งจะใช้จ่ายเดือนละประมาณ 3,000 - 4,500 บาท ถ้าต่ำกว่า 3,000 บาท คงไม่พอใช้แน่ๆ ถ้าใช้จ่ายแบบประหยัด คงเหลือเก็บไว้ใช้จ่าย ในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยวิทยาลัยได้อีก จึงต้องหาตัวช่วยเพิ่ม คือ การทำงานระหว่างเรียนนั่นเอง

การทำงานระหว่างเรียน คือ การหาเงินใช้เอง เพราะไม่อยากขอทางบ้านมาก ขอมากบางทีก็มีปัญหา จึงทำงานพิเศษเพื่อหาเงินใช้เอง มาเรียนที่นี่ก็มีสังคมเพื่อนที่กว้างขึ้น มีเพื่อนเยอะขึ้นค่ะ เพื่อนๆชอบจัดโปรแกรมไปเที่ยวต่างจังหวัดกัน เทอมหนึ่งค่าๆ ก็ครั้งหนึ่งก็เลยอยากหาอะไรทำเพื่อเก็บเงินไว้ไปเที่ยวบ้าง ให้แม่บ้าง (ถ้ามีเหลือนะ) บางทีก็เอาไปซื้อขนมชิ้นนี้ที่อยากได้บ้างค่ะ บางทีที่อยากได้อะไรจะได้ไม่ต้องขอแม่ อยากได้ก็เก็บเงินซื้อเอง ก็ได้รับความภูมิใจไปอีกแบบนะคะ (เอ๋ นามสมมติ 2554)

3. “การทำงานระหว่างเรียน” คือ การทำงานเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ ฝึกฝนตนเอง และเป็นพื้นฐานของการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

เนื่องจากต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองและต้องการค้นพบว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบงานประเภทไหนเพื่อทดลองก่อนการประกอบอาชีพจริงเมื่อจบการศึกษา นักศึกษาเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงชีวิตที่ท้าทาย นักศึกษากำลังอยู่ในวัยที่กำลังสนุกสนานชอบค้นคว้าหาสิ่งใหม่ๆ บางครั้งก็อยากค้นพบว่าตัวเองสามารถเป็นที่พึ่งให้ตัวเองได้ ในการทำงานระหว่างเรียนก็เพื่อต้องการสร้างประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานและประสบการณ์ในการทำงานในอาชีพที่ตนอยากทำอนาคต

การทำงานระหว่างเรียน คือ การเก็บเกี่ยวประสบการณ์เอาไว้ เพื่อการทำงานในอนาคต เรียนอยู่คณะศึกษาศาสตร์ค่ะ อนาคตก็จะต้องไปสอนหนังสืออยู่แล้ว ตอนเรียนมีเวลาว่าง เพราะบางวันเลิกเรียนเร็ว ก็เลยได้มีเวลาสอนพิเศษบ้าง ไม่ได้สอนเยอะหรอกนะคะ รายได้ไม่ได้มากเท่าไร แต่สิ่งที่ได้คือ เหมือนได้เรียนรู้ตลอดเวลา การที่เราจะไปสอนคนอื่นได้ เราก็ต้องรู้อะไรในสิ่งนั้นก่อนนี่ค่ะ ตรงนี้แหละที่ทำให้เราเหมือนเป็นคนกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา เพราะอย่างน้อยก็ต้องเตรียมการสอนไปก่อน ค่ะ ได้ทบทวนความรู้เดิมๆด้วย (พลอย นามสมมติ 2554)

การทำงานระหว่างเรียนทำให้ได้คิดสิ่งใหม่ทุกวัน การฝึกคิดสิ่งใหม่ๆ ทุกวันจะเป็นเส้นทางนำเราไปสู่โอกาสอย่างแท้จริง เพราะโอกาสคือสิ่งที่ผู้คนยังไปไม่ถึง ยังไม่ทราบ ยังมองไม่เห็น การฝึกคิดสิ่งใหม่ๆ ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์และสามารถนำมาใช้งานได้เสมอไป แต่เป็นการลับสมองให้คมและเฉียบแหลมอยู่ตลอดเวลา ไม่ปล่อยให้สมองฝ่อกร่อน เราต้องตั้งเป้าว่าในแต่ละวันเราจะฝึกคิดสิ่งใหม่อย่างน้อยหนึ่งเรื่อง เช่น วิธีการทำงานแบบใหม่ การคิดหาโอกาสในการพัฒนาตัวเองแบบใหม่ๆ สร้างแนวคิดใหม่ เป็นต้น (หน้อย นามสมมติ 2554)

การทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษาเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะด้านอาชีพ ประสบการณ์ด้านที่ส่งผลต่อความยั่งยืนในอนาคต ทำให้นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียนเกิดความร่วมมือระหว่างเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและสถานศึกษาให้เข้มแข็งในการสร้างงาน ทำให้การทำงานของนักศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและท้องถิ่น

ชอบและสนใจภาษาอังกฤษค่ะ ก็เลยเก่งอังกฤษตั้งแต่สมัยเรียนมัธยมแล้ว ทีนี้เพื่อนเก่าที่แยกย้ายกันไปเรียนคนละมหาวิทยาลัยก็ชอบเอางานแปลมาให้ช่วยทำ ก็ทำให้เพื่อนฟรีแหละค่ะ ก็เลยเกิดความคิดว่าน่าจะรับจ้างทำงานแปลไปเลย จะได้ใช้ภาษาอยู่บ่อยๆด้วย ตอนหลังๆ ก็เลยรับทำ เพราะมันไม่ต้องเหนื่อยอะไร ไม่ต้องตั้งร้านเก็บร้านเหมือนการขายของ ไม่เสียเวลาเรียนด้วย เพราะส่วนใหญ่ใช้ E-mail ในการทำงาน และก็ทำตอนกลางคืน (น่านามสมมติ 2554)

4. “การทำงานระหว่างเรียน” คือ การทำงานเพื่อปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองในทางที่ดีขึ้น

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียน พบว่า นักศึกษาค้นพบว่าการทำงานระหว่างเรียนทำให้นักศึกษามีการปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น โดยการทำงานระหว่างเรียนทำให้นักศึกษา ลดความเห็นแก่ตัวลงได้ มีการประหยัดมากขึ้น เพราะรู้ถึงคุณค่าของเงิน รู้ว่าต้องเหนื่อยกว่าจะได้เงินมา รู้จักการออมเงิน มีความรับผิดชอบ มีการบริหารเวลาที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ และสามารถพึ่งตนเองได้

การทำงานระหว่างเรียน คือ การฝึกความอดทนอย่างหนึ่ง ฝึกให้ตัวเองรู้จักรับผิดชอบ ทำงานเหนื่อยแค่ไหน นอนดึกแค่ไหน ตอนเช้าก็ต้องตื่นไปเรียนให้ได้ แต่ก็มีบ้างที่ไปไม่ไหว ก็เข้าสายหน่อย (ปอ นามสมมติ 2554)

ในการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษานั้น มีผลทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ในทางที่สร้างสรรค์และเหมาะสม ซึ่งส่งผลดีต่อสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันเมื่อความเจริญทางด้านวัตถุมีมาก การแข่งขันในเรื่องต่างๆ ย่อมมีมากขึ้น นักศึกษาจะเปลี่ยนแปลงตัวเองไปตามกระแส ดังนั้น ถ้านักศึกษารู้จักการปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนในทางที่ดีขึ้น ก็จะเป็นสิ่งที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

ตั้งแต่ขายของก็เห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น ว่าเงินมันหายากจริงๆ งานที่ทำไม่ได้ทำ เป็นงานลักษณะที่ประจำ เป็นการขายสินค้าขายตรง ขายก็ได้เงิน ไม่ขายก็ไม่ได้เงิน ที่ขายก็เพราะตัวเองได้ประโยชน์ด้วย ได้ชื่อของในราคาสมาชิก แต่ตั้งแต่ขายของก็จะเก็บเงินที่ได้จากการขายนั้นไปฝากประจำ เดือนละ 1,000 บาท บางเดือนที่ได้เปอร์เซ็นต์จากการขายของไม่ถึง 1,000 บาท ก็จะนำเงินส่วนตัวที่ได้จากพ่อแม่มาฝากให้ครบ เพราะต้องฝากทุกเดือน เวลาไปอบรมก็รู้จักคนเยอะขึ้น มีเพื่อนต่างวงการเพิ่มขึ้น และมีกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น ก็รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ด้วย (น้อง นามสมมติ 2554)

5. “การทำงานระหว่างเรียน” คือ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในรูปของรายได้ อันจะนำไปสู่การได้รับการยอมรับจากตนเองและสังคมว่ามีการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ

นักศึกษาเมื่อเข้ามาในรั้วมหาวิทยาลัยได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในสังคมที่กว้างขึ้นและนักศึกษาโตขึ้นมีการคบเพื่อนมากขึ้น ลักษณะการเรียนในมหาวิทยาลัยจะมีเวลาเรียนที่ไม่หนักมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่เรียนด้วย นักศึกษาจึงต้องการใช้เวลาว่างที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในบางรายเห็นเพื่อนไปทำงานพิเศษก็ไปทำบ้าง เพราะนักศึกษามีความรู้สึกว่า ในขณะที่เพื่อนไปทำงานพิเศษอยู่นั้น ตัวเองถ้านอนอยู่บ้านเฉยๆ ก็จะได้ประโยชน์น้อยเมื่อเทียบกับเพื่อน นักศึกษาจึงต้องการได้รับการยอมรับจากตนเองและสังคมว่ามีการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ

การทำงานระหว่างเรียน คือ การใช้เวลาว่างที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อคณะที่เรียนอยู่ เราไปคุมแลป (คาบเรียนทดลองปฏิบัติการ : ผู้วิจัย 2555) ก็ได้ไปช่วยให้คำแนะนำ คอยดูแลน้องๆ ที่ทำไม่ค่อยได้ นอกจากได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์แล้ว ที่สำคัญ ได้เงินด้วย (ตาล นามสมมติ 2554)

การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษา มีอาชีพที่เหมาะสมในการหารายได้ระหว่างเรียน เป็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการทำงานให้กับเยาวชนไทยให้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง เป็นสิ่งที่ดีที่ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันทำ รวมทั้งเป็นการลดปัญหาการติดยาเสพติดและการมั่วสุมในเด็กและเยาวชน ดังนั้น การที่จะให้นักศึกษาตามกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง กระทรวง ศึกษาธิการพยายามหาทางเลือกหลายๆ ทางให้กับนักศึกษาพร้อมกับประสานกับกระทรวงแรงงานและกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้สามารถแนะนำแนวทางในการทำงานระหว่างเรียนให้นักศึกษา เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ

การทำงานระหว่างเรียน คือ การทำตัวให้มีประโยชน์ ไม่ใช่ชีวิตไร้สาระไปวันๆ ถ้าเอาสถิติการดำเนินชีวิตของเราที่ผ่านไปแต่ละวันมาวิเคราะห์ เราจะเห็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งว่า เวลาของเรามักจะถูกใช้ไปกับการแก้ปัญหา การทำงานเฉพาะหน้า ทั้งงานที่สำคัญและไม่สำคัญ ทั้งงานที่เร่งด่วนและไม่ด่วน เวลาของเรามักจะถูกคนอื่นขโมยไปอยู่เรื่อย คนบางคนขโมยเวลาของเราไปทางโทรศัพท์ คนบางคนปล้นเวลาของเราไปต่อหน้าต่อหน้า เช่น มานั่งคุยเรื่องไม่เป็นเรื่องให้เราฟังทั้งๆที่เราไม่อยากฟัง แต่ด้วยความจำใจก็เลยต้องยอมเสียเวลานั่งฟังไปหลายชั่วโมง เรามักจะตั้งคำถามให้กับตัวเองอยู่เสมอว่า ทำไมเราจึงคิดไม่เก่งเท่าคนอื่น ทำไมเราคิดอะไรไม่ค่อยสร้างสรรค์ ถ้าพูดกันจริงๆ แล้ว ตัวเราเองเคยให้ออกาสกับตัวเองบ้างหรือเปล่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดสรรเวลา ถ้าเราไม่เคยจัดสรรเวลาให้กับสิ่งที่เราต้องการแล้ว เราจะได้สิ่งนั้นมาได้อย่างไร (นิค นามสมมติ 2554)

2. การตระหนักรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ต่อความสำคัญ “การทำงานระหว่างเรียน”

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า “การทำงานระหว่างเรียน” เป็นสิ่งที่ดีและมีความสำคัญต่อตัวนักศึกษาเอง ต่อครอบครัวของนักศึกษา และต่อสังคมส่วนรวมด้วย แต่ไม่จำเป็นที่ทุกคนจะต้องทำงานระหว่างเรียน เนื่องจากนักศึกษามีหน้าที่ที่สำคัญคือการศึกษเล่าเรียน การทำงานระหว่างเรียนนั้นเป็นเพียงการใช้เวลาว่างที่มีให้เกิดประโยชน์ สำหรับบางคนเท่านั้นเอง เนื่องจากเป็นความพอใจของแต่ละบุคคลที่จะทำงานระหว่างเรียนหรือไม่ทำงานระหว่างเรียนก็ได้

การทำงานระหว่างเรียนเป็นสิ่งที่ดี และให้ประโยชน์สำหรับคนที่รู้จักการจัดสรรเวลาที่ดี เพราะนอกจากจะมีรายได้เสริมเพิ่มเติมแล้ว ยังได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ที่มากกว่าคนที่ไม่ได้ทำงานระหว่างเรียน ได้เรียนรู้โลกมากขึ้น มากกว่าโลกในห้องเรียน ได้รู้ว่าในอนาคตเมื่อทำงานจริงๆ จะต้องเจอกับอะไรบ้าง แต่ถ้าใครที่ไม่ทำงานระหว่างเรียนก็ไม่ได้ถือว่าแย่ เพราะนักศึกษามีหน้าที่เรียน การทำงานเป็นเพียงงานอดิเรก เป็นสิ่งที่เรียกได้ว่า ทำก็ได้ประโยชน์ แต่ถ้าไม่ทำก็ไม่ได้อะไร (ต้อง นามสมมติ 2554)

การศึกษาเป็นการสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบการทำงาน อาชีพการศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและ

ยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ด้านของชีวิต และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต ในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบให้วิถีดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน การศึกษายังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้นด้วย

การทำงานระหว่างเรียนมีความสำคัญ เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิต การทำงานในอนาคตอย่างหนึ่ง เตรียมใจก่อนเตรียมตัว คนส่วนใหญ่มักจะเตรียมตัวและเตรียมใจไปพร้อมๆ กัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว การเตรียมใจควรเกิดขึ้นก่อน เพราะถ้าใจยังไม่พร้อมต่อให้เก่งต่อให้มีฝีมือแค่ไหน ก็คงจะไปไม่ได้ไม่ไกล ดังนั้น การทำงานระหว่างเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นการเตรียมความพร้อม ฝึกซ้อมคิดฝึกซ้อมใจไว้ก่อนล่วงหน้า ถ้าเราพัฒนาตัวเองให้พร้อมก่อนได้ จะเป็นการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ไว้ล่วงหน้าก่อนเวลาไปทำงานจริงๆ

ใครก็ตามที่ปีนต้นไม้ขึ้นไปสูงมากขึ้นเท่าไร กิ่งของต้นไม้จะเริ่มอ่อนลงมากขึ้นเท่านั้น และบริเวณที่จะให้เราจับมีน้อยลง ทำให้คนปีนรู้สึกกลัว รู้สึกหวาดเสียว รู้สึกขาดความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น ยิ่งมีลมพัดมาแรงๆ ยิ่งน่ากลัวเพิ่มขึ้นอีก ก็เหมือนกับการทำงานในอนาคต สิ่งที่เรายังไม่เห็นว่าเราต้องเจออะไรบ้างในอนาคต ในปัจจุบัน ณ ขณะนี้ เราจึงต้องเตรียมพร้อมที่จะรับมือไว้ก่อน (พลอย นามสมมติ 2554)

3. ทักษะของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ที่มีต่อ “การทำงานระหว่างเรียน”

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในเรื่องทักษะและมุมมองของนักศึกษาต่อ “การทำงานระหว่างเรียน” พบว่า การทำงานระหว่างเรียนนั้น เป็นสิ่งที่ดี และมีความสำคัญต่อการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ และอนาคตที่ดีของนักศึกษา

การทำงานระหว่างเรียน มีส่วนสร้างนิสัยในการใช้เงิน รู้คุณค่าของเงิน รู้จักประหยัดอดออมมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อการเรียนและการงานไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งเงินที่ได้จากการทำงานระหว่างเรียนนั้นสามารถนำมาช่วยเหลือเศรษฐกิจครอบครัวให้ดีขึ้นได้ ด้วย (โป้ง นามสมมติ 2554)

การทำงานระหว่างเรียนเป็นการเตรียมความพร้อมสู่อนาคตที่ดี ทำให้นักศึกษารู้จักการพึ่งพาตนเองได้ส่วนหนึ่ง เป็นการฝึกให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีวินัยในการใช้ชีวิต รู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยไปในทางที่ดีขึ้น นักศึกษามีการเตรียมแผนอนาคตของตัวเองไว้บ้างแล้ว

และแผนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสาขาที่ศึกษาอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ดี โดยเฉพาะนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ ส่วนนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนที่ไม่ค่อยสอดคล้องกับสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ ก็จะใช้ประสบการณ์จากการทำงานเป็นฐานควบคู่กับการใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนในสาขาวิชาเป็นพื้นฐานในการสมัครงาน และการทำงานด้วย เป็นการเพิ่มช่องทางและโอกาสในการทำงานในอนาคตให้มากยิ่งขึ้น

ขณะที่เรายังเป็นเด็ก เราไม่เข้าใจความหมายของคำว่า ภาระนั้นหมายถึงอะไร เราไม่เข้าใจความรู้สึก ความทุกข์ ความเหนื่อยยาก ความอดกลั้น ความอดทนของพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ว่าหนักหนาสาหัสขนาดไหน ด้วยเหตุนี้ในวัยเด็กเราเรียกร้องแกมบังคับให้ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทำหรือหาสิ่งที่เราอยากได้ ถ้าไม่ได้สนใจก็จะแสดงการประชดประชัน ในรูปแบบต่างๆ ในที่สุดพวกเขาต้องจำยอมจัดหาให้ ขอมเป็นหนี้ ขอมทำงานหนัก ขอมทุกข์ ขอมแบกภาระหนัก เพื่อเห็นแก่ลูกหลาน แต่เมื่อเราเติบโตและมีวุฒิภาวะต้องรับผิดชอบชีวิตตนเอง และได้มาทำงานหาเงินด้วยตนเอง เราจึงเริ่มต้นเข้าใจท่านเหล่านั้น (โธ่ นามสมมติ 2554)

ด้วยประสบการณ์ที่ผ่านมา ได้พบได้สนทนากับเพื่อนนักศึกษา พบว่าหลาย ๆ คนยังสับสนกับตัวเอง ที่ไม่รู้ว่ทุกวันนี ้นัดอะไร มีความสามารถอะไรโดดเด่น ทำอะไรได้ ดีกว่าคนอื่น ทำอะไรแล้วมีความสุข สบายใจ ยิ่งกับการทำงานเรื่องนี้ได้ทั้งวันและไม่คิดว่าอาชีพที่ทำทุกวันเป็นงาน แต่เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้ชีวิตมีความสุขและมีคุณค่า คนส่วนใหญ่ที่เริ่มต้นชีวิตการทำงานจะไม่ค่อยได้ใช้คำถามคุยกับตัวเองมากนัก โดยเฉพาะในเรื่องอนาคต ความฝันและเป้าหมายในชีวิตของเรามีทิศทางอย่างไร มีเข็มทิศชีวิตอย่างไร เราต้องการจะประสบความสำเร็จในเรื่องใด สิ่งนั้นคืออะไรที่จะทำให้เรามีความสุข ภูมิใจ และรู้สึกได้ว่าเรามีคุณค่าที่ได้ดำเนินชีวิตอย่างมีแก่นสาร และถ้าเรามีความฝันเราจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้เป็นจริงได้ (พลอย นามสมมติ 2554)

รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการสัมภาษณ์การทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในเรื่องของรูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียน ว่านักศึกษามีรูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนเป็นอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเลือกรูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบนี้มีรายได้จากการทำงานระหว่างเรียนอย่างไร พบว่ารูปแบบและลักษณะ

การทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มี 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
มี 2 รูปแบบ คือ การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำด้วยความจำเป็น และการทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำโดยไม่จำเป็น ดังนี้

1.1. การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำด้วยความจำเป็น ซึ่งเป็นเหตุผลเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำงานระหว่างเรียนเพราะต้องการช่วยเหลือครอบครัว โดยครอบครัวหรือผู้ปกครองอาจไม่มีกำลังพอจะส่งเสีย จึงต้องพยายามหาเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษา ส่งเสียให้ตนเองเรียนจนสำเร็จการศึกษา จะได้ทำงานดีๆ ในอนาคต

ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต แม้จะประสบความสำเร็จในเรื่องที่แตกต่างกัน บางคนประสบความสำเร็จในด้านการงาน บางคนประสบความสำเร็จด้านการเงิน บางคนประสบความสำเร็จด้านครอบครัว แต่ทุกคนจะมีความเหมือนในความต่างนั้นอยู่อย่างหนึ่ง คือ “คิดการใหญ่” การคิดการใหญ่ไม่ได้หมายถึงเพียงการเพื่อฝันเกินตัว แต่เป็นการตั้งเป้าหมายในการทำงานที่สูงกว่าสิ่งที่ควรจะเป็น สูงกว่าที่คนทั่วไปเขาคิดกัน คนเหล่านี้มักจะมองว่าเป้าหมายที่สูงกว่าที่ควรจะเป็นนั้นเป็นสิ่งท้าทายในชีวิต (โป้ง นามสมมติ 2554)

1.2. การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำโดยไม่จำเป็น ทำงานระหว่างเรียนเพราะต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องการหาเงินด้วยตนเอง ไม่ต้องเป็นภาระให้ผู้ปกครอง ต้องการเก็บออมเพื่ออนาคต ผู้ปกครองสามารถส่งให้เรียนจนสำเร็จการศึกษาได้ แต่ตนเองไม่ต้องการอยู่เฉยๆ ต้องการมีประสบการณ์จากการทำงาน หาเงินซื้อสิ่งของที่ตนเองต้องการโดยไม่เป็นภาระของผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังต้องการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะของตนเองด้วย

งานที่ไม่ได้มีรูปแบบที่ตายตัว แบบว่าไม่ต้องเข้างานเป็นเวลาเลิกงานเป็นเวลา เป็นงานที่ขึ้นอยู่กับตัวเราเองว่าจะทำหรือไม่ทำ แต่ที่ทำเพราะอยากหาเงินด้วยตัวเองดูบ้าง มีเงินเก็บเดือนละ 1,000 บาท ก็ยังดีกว่าอยู่เฉยๆ เก็บไว้พอเวลาผ่านไปก็มีเงินก้อนใหญ่ ไว้ทำอะไรได้บ้าง (น้อง นามสมมติ 2554)

2. ลักษณะการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มีความแตกต่างกันตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการทำงานระหว่างเรียนของแต่ละบุคคล ซึ่งมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1. การทำงานระหว่างเรียนที่เป็นวิชาการ เป็นการทำงานในลักษณะ งานสอนพิเศษ งานผู้ช่วยวิจัย งานผู้ช่วยสอน (T A: Teacher Assistant) รับพิมพ์งาน รับแปลงาน ซึ่งงานที่เป็นวิชาการนั้น นักศึกษาเลือกทำเพราะความถนัด และต้องการพัฒนาทักษะของตนเองจากสิ่งที่ได้ศึกษามา ในขณะที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย ได้ทบทวนความรู้เดิมและได้ความรู้ใหม่ ไปพร้อมๆ กับการหารายได้เสริมด้วย โดยนักศึกษาใช้เวลาในการทำงานในวันเสาร์อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนงานผู้ช่วยสอนนั้นนักศึกษาจะทำในเวลาที่ไม่มีความเรียน

การเป็นผู้ช่วยสอน (T A: Teacher Assistant) นั้นทำให้ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาเรียนแล้วจะได้ไม่ลืม เอามาใช้สอน แนะนำน้องๆ คู่มือประโยชน์มากขึ้น และได้พัฒนาทักษะเกี่ยวกับด้านที่เรียนอยู่ด้วย (ตาล นามสมมติ 2554)

2.2. การทำงานระหว่างเรียนที่ไม่เป็นวิชาการ เป็นลักษณะการทำงานที่มีความหลากหลาย ได้แก่ งานค้าขายสินค้าอุปโภค บริโภคต่างๆ ทั้งสินค้าที่ผลิตเองและสินค้าที่ซื้อมาจากนาย เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า อาหารเสริม เป็นต้น งานขายสินค้าขายตรง งานในลักษณะนี้นอกจากได้ค่าตอบแทนเป็นเงินตามเงื่อนไขแล้ว ยังทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ทำให้ได้ประสบการณ์ เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการวางตัว การปรับตัว กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็นรวมทั้งรู้จักควบคุมอารมณ์ ควบคุมตนเอง มีการบริหารเวลาที่ดี และรู้จักรับผิดชอบ

ชอบไปเดินดูของที่กรุงเทพฯ ตอนแรกก็สงสัยนะ อยากรู้ว่าแม่ค้าที่เขายขายของเขาไปรับของที่ไหนมากัน ตอนหลังๆ ได้ไปเดิน Shopping กับเพื่อนๆ ที่ประตูน้ำ, ลำเพ็ง เห็นของถูกก็เลยชวนเพื่อนลองเอามาขายดู (เอ๋ นามสมมติ 2554)

เวลาได้ทำในสิ่งที่ตัวเองชอบ ด้วยความสามารถของตนเอง จากความคิดของตนเอง อาจจะมีคนอื่น ๆ คอยช่วยเหลือบ้าง แล้วมันสำเร็จขึ้นมา มันเป็นความภาคภูมิใจจริงๆ แต่การประดิษฐ์ของขายเองนั้น ของที่เราทำจะหยุดอยู่กับรูปแบบเดิมๆ มันขายไม่ได้ เดี่ยวลูกค้าก็เบื่อ และมันสู้คนอื่นไม่ได้ เราต้องคิดพลิกแพลงอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาสินค้าของเรา ทำแล้วก็มีความสุขดี (ยู้ย นามสมมติ 2554)

กระบวนการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในประเด็นเรื่อง กระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา พบว่า กระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มีขั้นตอนที่แตกต่างกันตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการทำงานระหว่างเรียนของแต่ละบุคคล ซึ่งมีกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ดังต่อไปนี้

1. การเริ่มต้นการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

เริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน คือ ทำงานเพื่อใช้เวลาว่างที่มีอยู่ในการหารายได้เสริมเพิ่มเติมจากรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง เนื่องจากความต้องการมีเงินเพื่อนำไปใช้จ่ายส่วนตัวหรือค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย และความเป็นวัยรุ่นที่ชอบค้นคว้าหาความท้าทาย ความสนุกสนาน ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง

ไม่ชอบอยู่ว่างๆ ชอบทำอะไรสนุกๆ ชอบสังสรรค์กับเพื่อนๆ เลยคิดว่า น่าจะหาอะไรทำที่ได้เงินไปทำอะไรที่ใจอยากจะทำด้วย บางทีขอพ่อแม่ทุกอย่างก็ไม่ได้ เราก็มีอะไรที่อยากได้อะไรอยากทำอะไรไปหมด ก็ต้องทำด้วยตัวเองบ้าง (เอ้ นามสมมติ 2554)

นักศึกษาต้องการนำและพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวออกมาใช้ ความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สถานภาพทางครอบครัว และลักษณะการใช้จ่ายเงินเป็นผลให้ต้องทำงานระหว่างเรียนในบางรายทำให้มีผลกระทบกับการเรียน เนื่องจากมีความจำเป็นต้องทำงานและเรียนควบคู่กันไป จึงทำให้ทั้งการทำงานและการเรียนมีความสำคัญเท่าๆ กัน

เป็นคนชอบเล่นดนตรีอยู่แล้ว การเล่นดนตรีจึงไม่เหมือนเป็นงาน แต่เป็นอะไรที่ทำแล้วมีความสุข ได้ใช้ความสามารถของตนจริงๆ ถามว่ามีผลกระทบต่อการเรียนไหม ตอบตรงๆ เลย บางคืนเลิกดึกมาก เขาก็งี้ก็เลยตื่นไปเรียน (ปอ นามสมมติ 2554)

นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงการทำงานระหว่างเรียนเพื่อต้องการพัฒนาศักยภาพ และลักษณะนิสัยของตนเองในด้านต่างๆ ด้วย โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่ผู้อื่นหรือเพื่อนเป็นผู้จุดประกายให้เห็นถึงความสามารถของตนเองที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการหารายได้ระหว่างเรียนได้

เพื่อนชอบเอางานแปลมาให้ช่วยทำ พอมีเวลาก็ช่วยเพื่อนทำไปบ้าง หลังๆ ก็มีเพื่อนของเพื่อนมาให้ช่วยทำแต่ฉันนี่เขาจ้างไม่ได้ให้ทำฟรี ก็เลยคิดว่า มีเวลาว่างๆ ก็น่า จะรับแปลงานเพื่อหารายได้พิเศษไปเลย ได้ฝึกภาษาไปในตัวด้วย (น้ำ นามสมมติ 2554)

2. กระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

กระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มีขั้นตอนการเริ่มต้นที่หลากหลายวิธี ได้แก่ การทำงานระหว่างเรียนที่ตนเองเป็นผู้เริ่มต้นเอง หา และสมัครงานด้วยตนเอง โดยดูจากประกาศที่คณะ หรือตามสถานที่ต่างๆ และทางอินเทอร์เน็ต สอบถามผู้รู้ หรือเพื่อนที่เคยทำงานระหว่างเรียน เพื่อขอคำแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำงาน เพื่อเป็นข้อมูลให้กับตนเองในการทำงาน และการทำงานระหว่างเรียนที่มีผู้แนะนำให้ทำ เช่น เพื่อน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง เป็นต้น จะเป็นลักษณะของการที่ผู้อื่นมองเห็นศักยภาพในตัวนักศึกษา จึงแนะนำให้ทำงาน หรืออาจให้ช่วยเหลือในรูปแบบของการทำงานแล้วให้ค่าตอบแทนเป็นเงิน โดยกระบวนการเข้าสู่การทำงานแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักๆ ดังนี้

2.1. กระบวนการทำงานรับจ้างที่มีนายจ้างที่แน่นอน ได้แก่ งานเล่นดนตรีบริการที่ร้านอาหาร เป็นต้น เข้าทำงานโดยการสมัครงานด้วยตนเอง และผ่านการสัมภาษณ์จากเจ้าของกิจการ ซึ่งจะพิจารณาจากบุคลิก ความสามารถ และรูปร่างหน้าตาเป็นลำดับแรก โดยมีมาตรฐานของค่าจ้างที่คงที่ ซึ่งการทำงานรับจ้างที่มีนายจ้างที่แน่นอนนั้น นักศึกษาไม่มีอำนาจในการต่อรองเรื่องค่าจ้างกับเจ้าของกิจการ เนื่องจากต้องการได้งานทำ

กระบวนการทำงานรับจ้างที่มีนายจ้างที่แน่นอน มีกระบวนการดังต่อไปนี้

งานเล่นดนตรีบริการที่ร้านอาหาร เข้าสู่การทำงานด้วยคำแนะนำของเพื่อน โดยเพื่อนรู้ถึงความสามารถในการเล่นดนตรีของนักศึกษา จึงแนะนำและพาไปสมัครที่ร้านอาหารที่เปิดบริการตอนกลางคืน (ผับ) โดยนายจ้างจะพิจารณาการรับเข้าทำงานจากความสามารถในการเล่นดนตรีของนักศึกษา และตกลงค่าจ้างเป็นครั้งไป คั่นละประมาณ 300 บาท โดยใน 1 คั่น สามารถไปเล่นได้หลายร้าน เพราะเล่นร้านละ 1 ชั่วโมง สรุปรายได้คั่นละ 600 บาทเป็นอย่างน้อย งานที่ทำได้มีผลกระทบต่อการเรียนบ้าง เนื่องจากเลิกงานดึก จึงมีเวลาในการพักผ่อนน้อย

ตอนมาเรียนที่นี่ก็มีเพื่อนเป็นคนพื้นที่ (ผมเป็นคนต่างจังหวัด) มีกลุ่มเพื่อนที่สนใจดนตรีเหมือนกัน เพื่อนก็พากันไปสมัครเล่นดนตรีที่ผับ รายได้ก็คั่นละครับ แต่มีเวลาพักผ่อนน้อย (ปอ นามสมมติ 2554)

2.2. กระบวนการทำงานแบบอิสระที่เป็นเจ้าของกิจการเอง หรือรับจ้างแบบอิสระ ได้แก่ งานสอนพิเศษ งานผู้ช่วยวิจัย งานผู้ช่วยสอน (T A: Teacher Assistant) รับพิมพ์งาน รับแปลงาน งานค้าขายสินค้าอุปโภค บริโภคต่างๆ ทั้งสินค้าที่ผลิตเอง สินค้าที่ซื้อมาจำหน่าย และสินค้าขายตรง เป็นต้น เริ่มจากการเลือกทำงานที่ตนเองสนใจ มีความถนัด และมีความสามารถที่จะทำได้ ค่าจ้าง ตกลงเป็นครั้งๆ กับผู้ว่าจ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงานแต่ละงาน และความพึงพอใจของ ทั้งสองฝ่าย ส่วนงานค้าขายขึ้นอยู่กับผู้ซื้อเป็นหลัก

กระบวนการทำงานแบบอิสระ ที่ เป็นเจ้าของกิจการเองหรือรับจ้างแบบอิสระ มีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

งานสอนพิเศษ เข้าสู่การทำงานสอนพิเศษโดย เริ่มแรกหาผู้เรียนโดยการสอบถามเพื่อน หลังจากนั้นได้หาด้วยวิธีอื่น ได้แก่ ติดประกาศไว้ที่ร้านถ่ายเอกสารหน้ามหาวิทยาลัย ติดประกาศไว้ที่บอร์ดต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และการบอกต่อของผู้เรียนด้วย เป็นต้น รายได้ที่ได้รับจากการสอนพิเศษ คือ ชั่วโมงละ 125 บาท สัปดาห์ละประมาณ 10 ชั่วโมง (จันทร์-ศุกร์ สอนประมาณ 4 ชั่วโมง และ เสาร์-อาทิตย์ สอนประมาณ 6 ชั่วโมง) มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 5,000 บาท โดยใช้สถานที่ในมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์เป็นสถานที่สอน มีบางรายที่ไปสอนที่บ้าน โดยสอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย งานสอนพิเศษไม่มีผลกระทบต่อการศึกษา เพราะสอนในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน เวลาประมาณ 16.00-18.00 น. และเสาร์อาทิตย์เป็นเวลาที่ไม่ว่างอยู่แล้วแต่การนัดกันทั้งสองฝ่าย นอกจากไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาแล้ว ยังส่งผลดีต่อการศึกษาด้วย เพราะได้พัฒนาศักยภาพของตนเองและได้พัฒนาสมองอยู่เสมอ

การสอนพิเศษก็เหนื่อยเหมือนกันนะ เพราะต้องเตรียมการสอนเยอะมาก กว่าจะไปสอนนักเรียนได้ เครียดพอๆ กับการอ่านหนังสือสอบ แต่ก็ถือว่าคุ้ม คุ้มทั้งค่าเหนื่อย และ ค่ำค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ คุ้มค่ากับความภาคภูมิใจด้วย เด็กๆ ม.ต้น เรียก คุณครูๆ รู้สึกดีเหมือนได้เป็นครูจริงๆ (พลอย นามสมมติ 2554)

งานรับจ้างแปลงาน เข้าสู่การทำงานด้วยคำแนะนำของเพื่อน จากนั้นได้มีการติดประกาศไว้ที่ร้านถ่ายเอกสารหน้ามหาวิทยาลัย ติดประกาศไว้ที่บอร์ดต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และ ติดประกาศไว้บริเวณป้ายรถเมล์ โดยรับแปลงานทั้งงานที่ แปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ และ แปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ราคาในการแปลคิดเป็นหน้างานที่ทำออกมาได้ หน้าละประมาณ

150 บาท รายได้ต่อเดือนไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับงานที่เข้ามา และเวลาที่ว่างรับทำงาน ในบางรายที่ติดต่อมาทางโทรศัพท์ ก็จะใช้การรับส่งงานทางอีเมลล์ (จดหมายอิเล็กทรอนิกส์: ผู้วิจัย 2555) และจ่ายเงินโดยการโอนเงินผ่านธนาคาร โดยให้ผู้จ้างโอนเงินก่อนแล้วผู้รับจ้างจึงส่งงานให้ ทั้งนี้ต้องมีจรรยาบรรณในการทำงานด้วย การรับจ้างแปลงานไม่มีผลกระทบต่อการเรียน และยังมีข้อดีทำให้ได้ฝึกใช้ภาษาอยู่เสมอด้วย

มีลูกค้าบางรายที่ต่อรองราคาบ้าง เราก็ดูที่ความยากง่ายของงานก่อน ทุกครั้งที่จะรับงานต้องขออนุญาตก่อน บางครั้งความสามารถไม่ถึงก็มีบ้าง เรื่องต่อรองราคางานไม่ยากมาก ก็จะลดราคาให้ลูกค้าบ้าง เพราะเข้าใจนักศึกษาด้วยกันก็ไม่ได้มีรายได้อะไรมากมาย เราถือว่าเราทำแล้วไม่ได้เดือดร้อนอะไร เรายังมีความสุขอยู่ก็ทำได้ (น้า นามสมมติ 2554)

งานรับจ้างพิมพ์งาน เข้าสู่การทำงานด้วยการรับจ้างพิมพ์งานให้เพื่อน ที่เรียนในสาขาวิชาเดียวกัน โดยได้รายได้หน้าละ 10 บาท รายได้ต่อเดือนไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับงานที่เข้ามา ถ้าเป็นช่วงปลายเทอมจะมีงานเยอะ เพราะเป็นช่วงใกล้สอบที่ทุกคนเร่งส่งงาน การรับจ้างพิมพ์งานไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียน เพราะงานพิมพ์ไม่ได้มีเยอะมาก และส่วนใหญ่ใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการทำงาน

งานขายของ การเปิดแผงขายเสื้อผ้าแฟชั่น และกระเป๋าแฟชั่น ซึ่งงานเหล่านี้ดูจะเป็นที่นิยมกัน เพราะสามารถทำกันได้หลายคน และรวมกลุ่มกันทำได้ดี ซึ่งการเปิดแผงขายเสื้อผ้าและกระเป๋าเหล่านี้สามารถดึงดูดเพื่อนฝูงมาเป็นลูกค้าได้หรือช่วยประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี โดยมีจุดเริ่มต้นจากการอยากมีรายได้พิเศษส่วนตัว ไว้ใช้จ่ายส่วนตัว โดยไม่ต้องรบกวนผู้ปกครองทุกอย่าง และมองเห็นคนรอบข้างที่ขายของจึงต้องการขายบ้าง เริ่มจากการไปดูต้นทุนราคาสินค้า และคิดคำนวณบวกค่าเดินทาง จากนั้นจึงหันกับเพื่อนอีกหนึ่งคนลงทุนซื้อสินค้า โดยเริ่มแรกลงทุนคนละประมาณ 5,000 บาท ส่วนสถานที่ขายของ คือ ตลาดนัดบริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัย ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งในการลงขายสินค้าแต่ละครั้งต้องมีการจองล่วงหน้า บางตลาดใช้เวลาในการขายของช่วงเย็น แต่ต้องจองล่วงหน้าตั้งแต่เวลาตีห้า โดยมีค่าเช่าแผงขายของ 10 บาท ต่อวัน รายได้จากการขายของขึ้นอยู่กับลูกค้า แต่มีรายได้เมื่อหารกับเพื่อนแล้ว ไม่ต่ำกว่า 6,000 บาทต่อเดือน การขายของเป็นธุรกิจส่วนตัวเล็กๆ ที่ถือว่ามีรายได้ดี แต่บางครั้งส่งผลกระทบต่อการเรียนเล็กน้อย โดยเฉพาะวันพุธที่มีตลาดนัดในมหาวิทยาลัย ถ้าจะขายต้องเตรียมร้านตั้งแต่เช้า แล้วขายถึงบ่าย บางครั้งก็ไม่ขายของ เพราะเป็นคาบเรียนที่สำคัญ

งานผู้ช่วยสอน (T A: Teacher Assistant) เริ่มต้นการทำงานโดยการไปติดต่อที่ ภาควิชาโดยนำตารางเรียนไปให้ภาควิชาดูด้วย เพื่อที่จะได้บริหารจัดการในการทำงานไม่ให้ตรงกับ เวลาเรียน เพื่อจะได้ไม่มีผลกระทบต่อการเรียน งานผู้ช่วยสอนเป็นงานในลักษณะที่เป็นผู้ช่วยอาจารย์ สอนวิชาทดลองปฏิบัติการ ลักษณะงานที่ทำ คือ เตรียมและเก็บอุปกรณ์ในการทดลองในคาบเรียน นั้นๆ ดูแล ให้คำแนะนำ นักศึกษาในคาบวิชาเรียน รายได้ที่ได้รับ คือ 75 บาท ต่อชั่วโมง ทำงาน อาทิตย์ละประมาณ 6 ชั่วโมง มีรายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณ 1,800 บาท งานผู้ช่วยสอนไม่มี ผลกระทบต่อการเรียน เพราะได้นำตารางเรียนมาเปรียบเทียบและจัดสรรกับเวลาทำงานตั้งแต่เริ่มแรก

งานขายสินค้าขายตรง งานธุรกิจขายตรงปัจจุบันมีนักศึกษาหลายคนได้เรียนรู้ ธุรกิจเหล่านี้จากคำชักชวนของเพื่อน เริ่มต้นการทำงานโดยคำชักชวนของเพื่อน โดยการให้สมัคร เป็นสมาชิก มีค่าสมัครแรกเข้า ประมาณ 900 บาท และเพื่อนที่ชักชวนก็จะชักชวนให้ไปอบรม เพื่อให้เกิดความมุ่งมั่นและมีเทคนิคในการขายมากขึ้น รายได้ที่ได้รับขึ้นอยู่กับความขยันในการขาย ของตัวเอง แต่ส่วนใหญ่ักศึกษามีรายได้จากการขายสินค้าขายตรงไม่มากนัก เพราะนักศึกษาไม่ได้ ขายอย่างจริงจัง แต่ได้ผลประโยชน์เป็นการได้ส่วนลดจากการซื้อสินค้าใช้เองมากกว่า งานขาย สินค้าขายตรงไม่มีผลกระทบต่อการเรียน

นักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์กรประกอบโดยทั่วไป ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา ได้แก่ ใจรักในการทำงาน ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ นิยการใช้จ่ายเงิน และการได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นต้น โดยนักศึกษาที่ทำงาน โดยนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนแบบอิสระที่เป็น เจ้าของกิจการเอง หรือรับจ้างแบบอิสระมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ความสามารถทางด้านการบริการและการจัดการ ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ความสามารถในการพัฒนา ตนเองและกิจการ มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานแบบอิสระ

3. สิ่งที่ได้รับจากการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ที่ ทำงานระหว่างเรียน พบว่า สิ่งที่ได้รับจากการทำงานระหว่างเรียน คือ ผลตอบแทนในรูปของเงิน ซึ่งส่วนใหญ่คุ้มค่างับเวลาที่เสียไป เพราะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินให้กับผู้ปกครองได้

ตั้งแต่ทำงานพิเศษ ก็มีรายได้เสริมขึ้นมา เวลาต้องใช้จ่ายค่ากิจกรรมต่างๆ ใน ขณะก็ไม่ต้องขอพ่อแม่เพิ่ม ก็เอารายได้ส่วนนี้มาใช้จ่ายไป (นุ่น นามสมมติ 2554)

จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่ทำงานในรูปแบบของลูกจ้างชั่วคราว ได้แก่ งานบริการเล่นดนตรีที่ร้านอาหาร เป็นต้น จะมีรายได้เสริมที่ค่อนข้างคงที่ เนื่องจากเป็นมาตรฐานของค่าจ้างที่คิดเป็นอัตราต่อชั่วโมงการทำงาน และด้วยเวลาที่จำกัดในการทำงานจึงทำให้นักศึกษามีรายได้ที่คงที่

สำหรับนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียน ในรูปแบบของการค้าขายสินค้าอุปโภค บริโภค ต่างๆ ทั้งสินค้าที่ผลิตเองและสินค้าที่ซื้อมาจำหน่าย ซึ่งนำไปขายที่ตลาดนัด ในอินเทอร์เน็ต หรือสินค้าขายตรง จะมีรายได้เสริมที่มากกว่าการเป็นลูกจ้างชั่วคราว แต่ต้องใช้ทักษะมากกว่า เพราะไม่มีผู้ฝึกอบรมให้ แต่ต้องเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง นอกจากนี้การทำงานระหว่างเรียนทำให้นักศึกษามีการปรับปรุงลักษณะนิสัยในทางที่ดีขึ้น คือ ลดความเห็นแก่ตัว ประหยัด รู้จักการออมเงิน รู้คุณค่าของเงิน มีความรับผิดชอบ มีการบริหารเวลาที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ลดความเห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบ รวมถึงเป็นพื้นฐานการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต เพราะทำให้ค้นพบว่าตนเอง ชอบและไม่ชอบงานประเภทไหน และนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนได้รับความสุขในการทำงานด้วย

นักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียน มีวิธีการบริหารจัดการรายได้ หรือค่าตอบแทนที่เกิดจากการทำงานโดยจะนำค่าตอบแทนที่ได้จากการทำงานมาเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ของตนเอง และมีนักศึกษาบางส่วนนำเงินที่ได้ไปซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่เกินความจำเป็น ได้แก่ เสื้อผ้า โทรศัพท์มือถือ ราคาแพง เครื่องใช้ไฟฟ้า จนทำให้บางคนไม่มีเงินเก็บ และยังคงขอเงินบางส่วนจากทางบ้านมาใช้ แต่มีนักศึกษาบางส่วนมีการบริหารจัดการรายได้ โดยการนำเงินบางส่วนเก็บออมโดยฝากไว้กับธนาคาร มีบางคนเก็บออมในรูปของการซื้อทอง เมื่อมีความจำเป็นจะนำทองไปขาย มีนักศึกษาบางส่วนส่งเงินจำนวนหนึ่งให้ทางบ้าน

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่าอาชีพที่นักศึกษา ทำในระหว่างเรียนมากที่สุด คือ การทำงานแบบอิสระที่เป็นเจ้าของกิจการเอง หรือรับจ้างแบบอิสระ เนื่องจากการทำงานแบบอิสระที่นักศึกษาเป็นเจ้านายตนเอง นักศึกษาสามารถสร้างรูปแบบการทำงานของตนเองขึ้นมาได้ โดยขึ้นอยู่กับความสามารถ และลักษณะการแบ่งเวลาของนักศึกษาเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการทำงานระหว่างเรียนเป็นอย่างมาก และการทำงานแบบอิสระที่เป็นเจ้าของกิจการเองทำให้นักศึกษา มีรายได้ที่ดีกว่าการทำงานแบบที่มีนายจ้างที่แน่นอน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการสัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษาเกิดจากหลายด้าน ดังต่อไปนี้

4.1. ด้านลักษณะนิสัยของนักศึกษาเอง

นักศึกษามีความอดทนน้อยและมีอุปนิสัยรักความสบาย เนื่องจากนักศึกษาเป็นวัยที่ต้องรับผิดชอบเรื่องการเรียนรู้อยู่แล้ว เมื่อต้องมารับผิดชอบเรื่องการทำงานด้วยจึงเป็นสิ่งที่หนักมากขึ้น สำหรับนักศึกษาและนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดที่ไม่จำเป็นมากที่จะต้องทำงานไปด้วย เรียนไปด้วย กล่าวคือ นักศึกษายังไม่เห็นความสำคัญของการทำงานระหว่างเรียนมากเท่าที่ควร

4.2. ด้านการจัดสรรเวลา

นักศึกษาดังกล่าวยังขาดการจัดสรรเวลาที่ดี บางครั้งทำงานมากเกินไปจนไปมีผลกระทบต่อการเรียนและเมื่อนักศึกษาขาดการจัดสรรเวลาที่ดี จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ในทางตรงกันข้าม ถ้านักศึกษาไม่รู้จักบริหารเวลาในการทำงานให้ดีก็จะทำให้นักศึกษามีปัญหาในการทำงานระหว่างเรียน อาจทำให้มีเวลาในการทำงานระหว่างเรียนลดลง กล่าวได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดสรรเวลา ส่งผลกระทบในการทำงานและการเรียนซึ่งกันและกัน

4.3. ด้านการคบเพื่อน

การใช้เวลาส่วนใหญ่ของนักศึกษานอกจากการเรียนแล้ว นักศึกษายังต้องทำงานหารายได้ระหว่างเรียนด้วย จึงมีผลทำให้นักศึกษามีเวลาในการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนน้อยลง ทำให้ดูเหมือนห่างเหินจากกลุ่มเพื่อน แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน นักศึกษาในคณะวิชา มีบางรายเท่านั้นที่เพื่อนไม่ค่อยเข้าใจ และบ่นน้อยใจว่าไม่มีเวลาให้เพื่อน

4.4. ด้านการใช้จ่ายเงิน

นักศึกษาบางรายไม่รู้จักรับวิธีการบริหารจัดการรายได้ที่ดี จึงส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายเงิน บางครั้งใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว จึงเกิดปัญหานี้ขึ้นตามมามากมาย

4.5. ด้านสุขภาพร่างกาย

เมื่อนักศึกษาทำงานระหว่างเรียน ทำให้นักศึกษาต้องรับผิดชอบทั้งเรื่องงานและเรื่องเรียน ทำให้เวลาในการพักผ่อน การออกกำลังกาย การดูแลตัวเองของนักศึกษาน้อยลง จึงส่งผลให้นักศึกษามีผลกระทบทางด้านสุขภาพร่างกายได้

ทำงานด้วยเรียนด้วยก็เหนื่อยหน่อย แต่ก็สนุกดี จะไม่ดีก็ตรงที่ไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือ เพื่อนๆ นัดไปดูหนังสือกัน ก็ไปได้แค่แปบเดียว เพราะมีนัดเล่นดนตรีแล้ว ก็เลยใช้วิธีตั้งใจเรียนในห้องเรียนเอา (ปอ นามสมมติ 2554)

5. วิธีการแก้ปัญหการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียน พบว่าวิธีการแก้ปัญหการทำงานระหว่างเรียนที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ มีดังต่อไปนี้

5.1. ด้านลักษณะนิสัยของนักศึกษาเอง

การปรับเปลี่ยนลักษณะนิสัยของนักศึกษาเอง รู้จักควบคุมตัวเองให้ได้ ไม่ทำตามใจตนเองมากเกินไป รู้จักการฝึใจ ฝึกการคิดจัดระบบให้ตนเองมากขึ้น

5.2. ด้านการจัดสรรเวลา

รู้จักการบริหารจัดการเวลาให้ดี โดยการรู้จักเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำ ทำในสิ่งที่สำคัญและจำเป็นก่อน เมื่อทำได้แล้วจะเกิดเป็นกิจวัตรที่ต้องทำเป็นประจำทุกวัน

แรงจูงใจให้ไปทำงานจะมีมากก็ตรงที่มันได้เงิน แต่แรงจูงใจให้ไปเรียนบางครั้งก็ยากหน่อย ยิ่งคืนไหนกลับดึกเหนื่อยมากๆ ตอนเช้าก็ไม่อยากจะตื่น แต่ก็ต้องฝืนใจตัวเอง เพราะยังงั้นในตอนนี้ ขณะนี้ ที่เราเป็นนักศึกษา ก็ต้องให้ความสำคัญกับการเรียนมากกว่าการทำงาน (ปอ นามสมมติ 2554)

5.3. ด้านการคบเพื่อน

แนะนำให้เพื่อนทำงานระหว่างเรียน หรือชวนเพื่อนมาทำงานระหว่างเรียนด้วยกัน เพื่อเป็นการสร้างรายได้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ ก็มีการโทรศัพท์คุยกับเพื่อนบ้าง เมื่อไม่ได้พบกันนานๆ หรือบางครั้งก็ใช้การส่งข้อความ

เพื่อนไม่โกรธหรือขณะที่เราทำงาน ยินดีกับเรามากกว่า แต่ก็ไม่ค่อยมีเวลาไปไหนมาไหนด้วยกันมากเหมือนแต่ก่อน ก็มีโทรคุยกันบ้าง (อร นามสมมติ 2554)

5.4. ด้านการใช้จ่ายเงิน

การลดและควบคุมค่าใช้จ่าย ลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยลง ไม่ใช้จ่ายกับสิ่งที่ไม่จำเป็น ไม่ใช้จ่ายเกินตัว

ตอนที่ทำงานเพราะอยากได้เงินมาใช้จ่ายทั่วๆ ไป เป็นคนใช้เงินเก่ง อยากได้อะไรก็ซื้อๆ แต่พอมาทำงานแล้วรู้สึกว่ กว่าจะได้เงินแต่ละบาท ลำบากเหมือนกันนะ ตอนนั้ก็พยายามลดๆ ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงนะ แต่เรื่องเที่ยวต่างจังหวัดก็ยังลดไม่ได้เท่าไร (เอ้ นามสมมติ 2554)

5.5. ด้านสุขภาพร่างกาย

การออกกำลังกายอย่างน้อยที่สุดเดือนละ 2 ครั้ง รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ และดื่มน้ำมากๆ ให้ร่างกายเกิดสมดุล ทั้งนี้มีบางรายรับประทานอาหารเสริมประเภทยาบำรุงร่างกาย ได้แก่ วิตามินซี วิตามินบี เป็นต้น

บางครั้งเครียดมากไป หรือแปลงานดึก แล้วนอนดึกเกินสัปดาห์ขึ้น ไม่รู้คิดไปเองรีเปล่านะ ก็กินวิตามินซี 1,000 มิลลิกรัม วันละ 1 เม็ด เรามีเวลาพักผ่อนน้อย ออกกำลังกายไม่ต้องพูดถึง ก็ต้องกินอาหารเสริมนี้แหละค่ะ (พลอย นามสมมติ 2554)

จะหาเวลาไปวิ่งที่สนามจันทร์ เพราะเป็นการออกกำลังกายที่ง่ายที่สุดแล้ว ไปวิ่งช่วงเย็นๆ ค่ะ แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ไป ไปก็นานๆ ที ประมาณเดือนละ 2-3 ครั้ง ให้เหงื่อได้ออกบ้าง (น้อย นามสมมติ)

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาการให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ได้นำเสนอมนทัศน์จากการศึกษา และเห็นได้ว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การตีความ การสร้างความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” โดยการวิเคราะห์ตีความจากแนวคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งคำพูด ลักษณะท่าทาง และพฤติกรรมการเลือกรูปแบบ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียน โดยมีผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ทางการวิจัย

สรุปผลการศึกษา

นักศึกษาเป็นช่วงชีวิตที่เป็นวัยรุ่นตอนปลาย เป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ ชอบทำกิจกรรม ต้องการการยอมรับจากกลุ่ม ต้องการเลือกและมีอาชีพที่ดีในอนาคต และประสบความสำเร็จในชีวิต การทำงานระหว่างเรียนมีความสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ช่วยส่งเสริมความเป็นอิสระ ความรับผิดชอบ และนิสัยการทำงานที่ดี งานยังช่วยให้นักศึกษาค้นพบตัวเองว่ามีความสามารถและความสนใจด้านใด และในบางงานทำให้นักศึกษามีโอกาสได้พบและสัมผัสกับผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ ฝึกฝนตนเอง และค้นพบว่าตนเอง ชอบ หรือไม่ชอบงานประเภทไหน เพื่อทดลองก่อนการประกอบอาชีพจริงเมื่อจบการศึกษา สามารถปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ลดความเห็นแก่ตัว มีความประหยัด รู้จักการออมเงิน รู้คุณค่าของเงิน มีความรับผิดชอบ มีการบริหารเวลาที่ดีอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ เป็นต้น ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในรูปของรายได้ อันจะนำไปสู่การได้รับการยอมรับจากตนเองและสังคมว่ามีการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า

การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และลักษณะ รวมถึงกระบวนการการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

การให้ความหมายของ คำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการศึกษาการให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” จากการให้ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งผลที่ได้จากความหมายมีความแตกต่างกันตาม วัตถุประสงค์ของการทำงานระหว่างเรียน และสถานภาพปัจจัยทางสังคมของแต่ละบุคคล ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ได้ให้นิยามของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” ไว้ 5 ความหมาย ดังนี้

1. การทำงานที่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง โดยไม่ทำให้มีผลกระทบทางลบกับการเรียน เป็นการทำงานเนื่องจากสถานภาพทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ จึงต้องการแบ่งเบาภาระทางการเงินของผู้ปกครอง
2. การหารายได้เสริม เพิ่มเติมจากรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้สอยเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป เนื่องจากรายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองเพียงพอในการใช้จ่าย แต่ยังคงต้องการหารายได้เสริมเพื่อนำมาใช้จ่ายในส่วนของการใช้จ่ายอื่นๆ ที่ฟุ่มเฟือย
3. การทำงานเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ ฝึกฝนตนเอง และเป็นพื้นฐานของการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต เนื่องจากต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และต้องการค้นพบว่าตนเองชอบ หรือไม่ชอบงานประเภทไหน เพื่อทดลองก่อนการประกอบอาชีพจริงเมื่อจบการศึกษา
4. การทำงานเพื่อปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ลดความเห็นแก่ตัว มีความประหยัด รู้จักการออมเงิน รู้คุณค่าของเงิน มีความรับผิดชอบ มีการบริหารเวลาที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ และสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นต้น
5. การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบของรายได้ อันจะนำไปสู่การได้รับการยอมรับจากตนเองและสังคมว่ามีการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ

รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบและลักษณะการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มีดังนี้

1. รูปแบบการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มี 2 รูปแบบ คือ
  - 1.1. การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำด้วยความจำเป็น เป็นเหตุผลเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำงานระหว่างเรียนเพราะต้องการช่วยเหลือครอบครัว โดยครอบครัวหรือ

ผู้ปกครองอาจไม่มีกำลังพอจะส่งเสีย จึงต้องพยายามหาเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษา ส่งเสียให้ตนเองเรียนจนสำเร็จการศึกษา จะได้ทำงานดีๆ ในอนาคต

1.2. การทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบที่ทำโดยไม่จำเป็น ทำงานระหว่างเรียน เพราะต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องการหาเงินด้วยตนเอง ไม่ต้องเป็นภาระให้ผู้ปกครอง และต้องการเก็บออมเงินเพื่ออนาคต ผู้ปกครองสามารถส่งให้เรียนจนสำเร็จการศึกษาได้ แต่ตนเองไม่ต้องการอยู่เฉยๆ ต้องการมีประสบการณ์จากการทำงานหาเงินซื้อสิ่งของที่ตนเองต้องการโดยไม่เป็นภาระของผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังต้องการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะของตนเองด้วย

2. ลักษณะการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มีความแตกต่างกันตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการทำงานระหว่างเรียนของแต่ละบุคคล ซึ่งมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1. การทำงานระหว่างเรียนที่เป็นวิชาการ เป็นการทำงานในลักษณะ งานสอนพิเศษ งานผู้ช่วยวิจัย งานผู้ช่วยสอน (T A: Teacher Assistant) รับพิมพ์งาน รับแปลงาน ซึ่งงานที่เป็นวิชานั้น นักศึกษาเลือกทำเพราะความถนัด และต้องการพัฒนาทักษะของตนเองจากสิ่งที่ได้ศึกษามาในขณะศึกษาในมหาวิทยาลัย ได้ทบทวนความรู้เดิมและได้ความรู้ใหม่ ไปพร้อมๆ กับการหารายได้เสริมด้วย โดยนักศึกษาใช้เวลาในการทำงานในวัน เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนงานผู้ช่วยสอนนั้นนักศึกษาจะทำในเวลาที่ไม่มีการเรียน

2.2. การทำงานระหว่างเรียนที่ไม่เป็นวิชาการ เป็นลักษณะการทำงานที่มีความหลากหลาย ได้แก่ งานค้าขายสินค้าอุปโภค บริโภคต่างๆ ทั้งสินค้าที่ผลิตเองและสินค้าที่ซื้อมาจากจำหน่าย เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า อาหารเสริม เป็นต้น งานขายสินค้าขายตรง งานในลักษณะนี้นอกจากได้ค่าตอบแทนเป็นเงินตามเงื่อนไขแล้ว ยังทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ทำให้ได้ประสบการณ์ เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการวางแผน การปรับตัว กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็นรวมทั้งรู้จักควบคุมอารมณ์ ควบคุมตนเอง มีการบริหารเวลาที่ดี และรู้จักรับผิดชอบ

กระบวนการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา มีกระบวนการทำงาน ดังต่อไปนี้

1. เริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สถานภาพทางครอบครัว และลักษณะการใช้จ่ายเงินเป็นผลให้ต้องทำงานระหว่างเรียน ในบางรายทำให้มีผลกระทบกับการเรียน

เนื่องจากมีความจำเป็นต้องทำงานและเรียนควบคู่กันไป จึงทำให้ทั้งการทำงานและการเรียนมีความสำคัญเท่าๆ กัน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการทำงานระหว่างเรียนเพื่อต้องการพัฒนาศักยภาพและลักษณะนิสัยของตนเองในด้านต่างๆ ด้วย โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่ผู้อื่นหรือเพื่อนเป็นผู้จุดประกายให้เห็นถึงความสามารถของตนเอง ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการหารายได้ระหว่างเรียนได้

2. กระบวนการทำงานระหว่างเรียน มีขั้นตอนการเริ่มต้นที่หลากหลายวิธี ได้แก่ การทำงานระหว่างเรียนที่ตนเองเป็นผู้เริ่มต้นเอง หา และสมัครงานด้วยตนเอง โดยดูจากประกาศที่คณะหรือตามสถานที่ต่างๆ และทางอินเทอร์เน็ต สอบถามผู้รู้ หรือเพื่อนที่เคยทำงานระหว่างเรียน เพื่อขอคำแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำงาน เพื่อเป็นข้อมูลให้กับตนเองในการทำงาน และการทำงานระหว่างเรียนที่มีผู้แนะนำให้ทำ เช่น เพื่อน ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง เป็นต้น จะเป็นลักษณะของการที่ผู้อื่นมองเห็นศักยภาพในตัวนักศึกษา จึงแนะนำให้ทำงาน หรืออาจให้ช่วยเหลือในรูปแบบของการทำงานแล้วให้ค่าตอบแทนเป็นเงิน โดยกระบวนการเข้าสู่การทำงาน แบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักๆ ดังนี้

2.1. กระบวนการทำงานรับจ้างที่มีนายจ้างที่แน่นอน ได้แก่ งานเล่นดนตรีบริการที่ร้านอาหาร เป็นต้น เข้าทำงานโดยการสมัครงานด้วยตนเอง และผ่านการสัมภาษณ์จากเจ้าของกิจการ ซึ่งจะพิจารณาจากบุคลิก ความสามารถ และรูปร่างหน้าตาเป็นลำดับแรก โดยมีมาตรฐานของค่าจ้างที่คงที่ ซึ่งการทำงานรับจ้างที่มีนายจ้างที่แน่นอนนั้น นักศึกษาไม่มีอำนาจในการต่อรองเรื่องค่าจ้างกับเจ้าของกิจการ เนื่องจากต้องการได้งานทำ

2.2. กระบวนการทำงานแบบอิสระที่เป็นเจ้าของกิจการเอง หรือรับจ้างแบบอิสระ ได้แก่ งานสอนพิเศษ งานผู้ช่วยวิจัย รับพิมพ์งาน รับแปลงาน งานค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ทั้งสินค้าที่ผลิตเอง สินค้าที่ซื้อมาจำหน่าย และสินค้าขายตรง เป็นต้น เริ่มจากการเลือกทำงานที่ตนเองสนใจ มีความถนัด และมีความสามารถที่จะทำได้ ค่าจ้างตกลงเป็นครั้งๆ กับผู้ว่าจ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงานแต่ละงาน และความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ส่วนงานค้าขายขึ้นอยู่กับผู้ซื้อเป็นหลัก

อาชีพที่นักศึกษา ทำในระหว่างเรียนมากที่สุด คือ การทำงานแบบอิสระที่เป็นเจ้าของกิจการเอง หรือรับจ้างแบบอิสระ เนื่องจากการทำงานแบบอิสระที่นักศึกษาเป็นเจ้านายตนเอง นักศึกษาสามารถสร้างรูปแบบการทำงานของตนเองขึ้นมาได้ โดยขึ้นอยู่กับความสามารถและลักษณะการแบ่งเวลาของนักศึกษาเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการทำงานระหว่างเรียนเป็นอย่างมาก และการทำงานแบบอิสระที่เป็นเจ้าของกิจการเองทำให้นักศึกษา มีรายได้ที่ดีกว่าการทำงานแบบที่มีนายจ้างที่แน่นอน

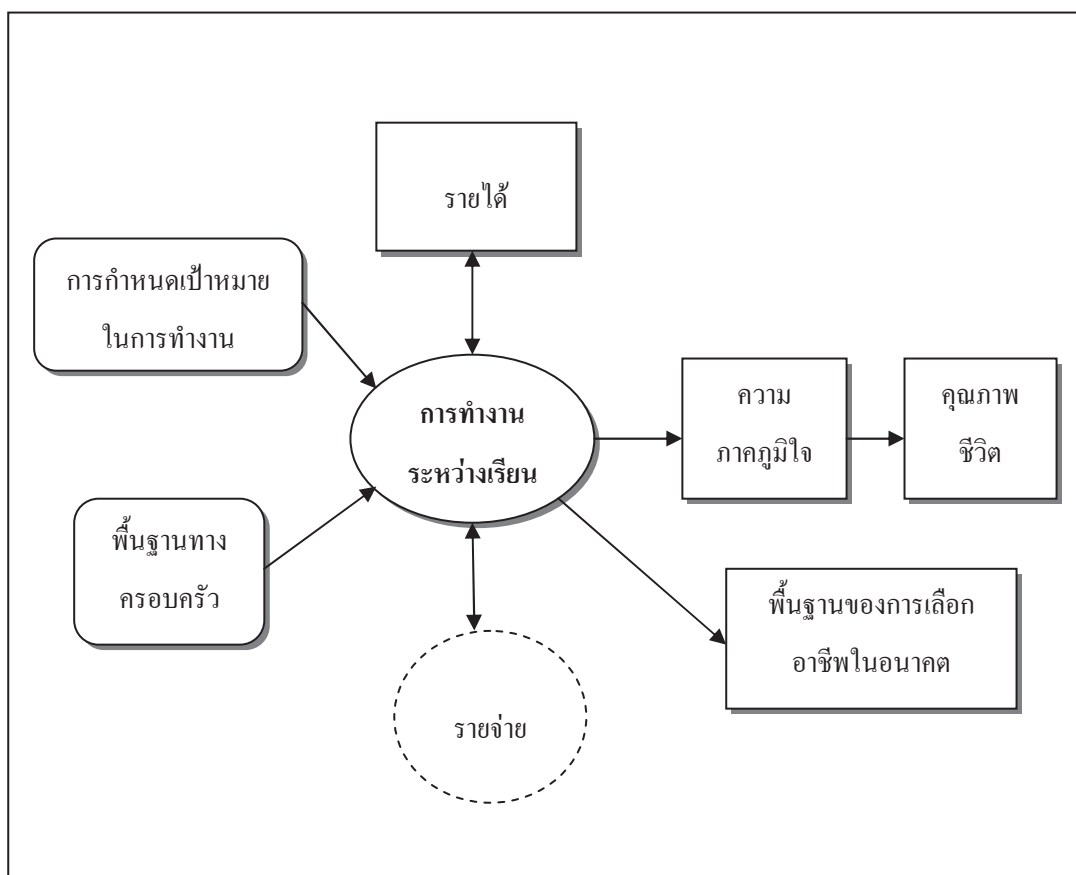
3. สิ่งที่ได้รับจากการทำงานระหว่างเรียน คือ ผลตอบแทนในรูปของเงิน ซึ่งส่วนใหญ่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป เพราะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินให้กับผู้ปกครองได้ จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่ทำงานในรูปแบบของลูกจ้างชั่วคราว ได้แก่ งานบริการเล่นดนตรีที่ร้านอาหาร เป็นต้น จะมีรายได้เสริมที่ค่อนข้างคงที่ เนื่องจากเป็นมาตรฐานของค่าจ้างที่คิดเป็นอัตราต่อชั่วโมงการทำงาน และด้วยเวลาที่จำกัดในการทำงานจึงทำให้นักศึกษามีรายได้ที่คงที่ สำหรับนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนในรูปแบบของการค้าขายสินค้าอุปโภค บริโภคต่างๆ ทั้งสินค้าที่ผลิตเองและสินค้าที่ซื้อมาจำหน่าย ซึ่งนำไปขายที่ตลาดนัด ในอินเทอร์เน็ต หรือสินค้าขายตรง จะมีรายได้เสริมที่มากกว่าการเป็นลูกจ้างชั่วคราว แต่ต้องใช้ทักษะมากกว่า เพราะไม่มีผู้ฝึกอบรมให้ แต่ต้องเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง นอกจากนี้การทำงานระหว่างเรียนทำให้นักศึกษามีการปรับปรุงลักษณะนิสัยในทางที่ดีขึ้น คือ ลดความเห็นแก่ตัว มีความประหยัด รู้จักการออมเงิน รู้คุณค่าของเงิน มีความรับผิดชอบ มีการบริหารเวลาที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ลดความเห็นแก่ตัว รวมถึงเป็นพื้นฐานการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต เพราะทำให้ค้นพบว่าตนเอง ชอบและไม่ชอบงานประเภทไหน และนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนได้รับความสุขในการทำงานด้วย

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการวิจัย

ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทและช่วงเวลาที่งานวิจัยนี้ศึกษาเท่านั้น ดังนั้น การนิยามในเรื่องต่างๆ และการสร้างความหมายย่อมเกิดขึ้นเฉพาะช่วงขณะหนึ่ง การให้ความหมาย และกระบวนการสร้างความหมายอาจเปลี่ยนไปถ้าบริบทและเวลาต่างกัน

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจของการทำงานระหว่างเรียน ขึ้นอยู่กับการกำหนดเป้าหมายในการทำงานของแต่ละบุคคล
2. การทำงานระหว่างเรียน เป็นพื้นฐานของการเลือกอาชีพในอนาคต
3. ปัจจัยทางด้านรายได้และรายจ่าย ของบุคคลในสังคม ย่อมส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการทำงานระหว่างเรียน
4. ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จด้านการทำงานระหว่างเรียนของแต่ละบุคคลส่งผลให้สังคมนั้น มีบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี
5. พื้นฐานทางครอบครัว มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ทั้งในด้านการเรียน และการทำงาน

ภาพที่ 1 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีเชิงกระบวนการในรูปแบบเชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น:

การให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

วิจารณ์ผลการวิจัย

ความหมายของการทำงานระหว่างเรียน รูปแบบ ลักษณะ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียนที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้ เป็นความหมายที่เกิดขึ้นจากแนวคิดและพฤติกรรมการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์เท่านั้น ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ สังคม หรือเปลี่ยนไปศึกษาสถานศึกษาอื่น ความหมายที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือแตกต่างออกไป เพราะความหมายที่เกิดขึ้นเกิดจากความคิดและทัศนะของนักศึกษาและสถานศึกษา ในการสร้างและให้ความหมายจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานของแต่ละบุคคล ความชอบและความถนัดของแต่ละบุคคล พื้นฐานทางครอบครัวของแต่ละบุคคล ในเรื่องของฐานะทางครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู พื้นฐานการใช้จ่ายเงิน

ของแต่ละบุคคล ปัจจัยภายนอกด้านสภาพเศรษฐกิจ และสังคม สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดความหมายในเรื่องการทำงานระหว่างเรียน และสิ่งที่ปรากฏในงานวิจัยนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาของการวิจัยช่วงหนึ่งเท่านั้น

หลังจากนี้หากมีการเปลี่ยนแปลง หรือได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการทำงานระหว่างเรียน อาจทำให้ทัศนคติและพฤติกรรมการทำงานระหว่างเรียนเปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เปลี่ยนแปลงไปด้วย หรือแม้กระทั่ง มีการเปลี่ยนแปลงจากวิทยาเขตนี้เป็นวิทยาเขตอื่นๆ หรือมหาวิทยาลัยอื่น ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นเดียวกัน

ดังนั้น ในการที่สังคมหนึ่งจะให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” รูปแบบ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ว่าเป็นเช่นไรนั้น คงต้องศึกษาสังคมนั้นอย่างท่องแท้ เพราะบางสังคมอาจมีแนวคิด ทัศนคติ ที่แตกต่างกันตามปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกของสังคมนั้น ผู้วิจัยพบว่า หัวใจสำคัญของการตีความ การให้ความหมายของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” รวมถึงรูปแบบ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียน คือบุคคลในสังคมนั้น โดยวิเคราะห์จากแนวคิด และพฤติกรรมที่ก่อเกิดขึ้นในสังคมว่าเป็นเช่นไร

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าการให้ความหมาย รูปแบบ ลักษณะ และกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จากการสะท้อนความคิด และวัฒนธรรมทางสังคมของนักศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา นักศึกษามีแนวคิดและพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกัน นักศึกษาทำงานเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง โดยไม่ทำให้มีผลกระทบทางลบกับการเรียน เป็นการทำงานเนื่องจากสถานภาพทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ จึงต้องการแบ่งเบาภาระทางการเงินของผู้ปกครอง นักศึกษาต้องการหารายได้เสริม เพิ่มเติมจากรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้สอยเป็นค่าใช้จ่ายทั่วไป นอกจากนี้เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ ฝึกฝนตนเอง และเป็นพื้นฐานของการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต เนื่องจากต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และต้องการค้นพบว่าตนเอง ชอบ หรือไม่ชอบงานประเภทไหน เพื่อทดลองก่อนการประกอบอาชีพจริงเมื่อจบการศึกษา และต้องการปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ลดความเห็นแก่ตัว มีความประหยัด รู้จักการออมเงิน รู้คุณค่าของเงิน มีความรับผิดชอบ มีการบริหารเวลาที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ เป็นต้น ต้องการใช้เวลาว่างให้

เกิดประโยชน์ในรูปของรายได้ อันจะนำไปสู่การได้รับการยอมรับจากตนเองและสังคมว่ามีการใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1.1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการให้ความหมาย รูปแบบและกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ระหว่างนักศึกษาชาย กับนักศึกษาหญิง

1.2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการให้ความหมาย รูปแบบและกระบวนการทำงานระหว่างเรียน ของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการวิจัย การให้ความหมาย รูปแบบและกระบวนการทำงานระหว่างเรียน นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่นในองค์ประกอบเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2. ควรศึกษาวิจัยที่เจาะลึกเฉพาะกรณีตามประเภทของงานที่นักศึกษานิยมทำ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาอาชีพต่อไป

2.3. เป็นแนวทางสำหรับผู้วิจัยที่จะศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการสร้างทฤษฎีฐานราก สำหรับการให้ความหมายในบริบทของคำแต่ละคำในสังคมใดสังคมหนึ่งต่อไป

บรรณานุกรม

เกษม วัฒนชัย. เติมความฝันปัญญาชน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิหมอชาวบ้าน , 2532.

จิตราภา เชาว์เดชก้อง. “การศึกษาการใช้ชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.” รายงานการวิจัย กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

จุฑารัตน์ น้อยท่าช้าง. “ปัจจัยจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทกรุงเทพอาหารสัตว์ จำกัด (มหาชน).” ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2548.

เจริญศักดิ์ ใต้เป็นสุข. “ปัจจัยจูงใจของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 สังกัดกรมสามัญศึกษาในการพัฒนางานเพื่อตำแหน่งที่สูงขึ้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

ทรงทิพย์ วงศ์พันธุ์. “คุณภาพบริการตามความคาดหวังและการรับรู้ของผู้รับบริการในงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรัฐ จังหวัดสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.

นพรัตน์ เรียบทวี. “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.” การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

นวลน้อย วิจิตรกุล. “การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2544.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.

นันทก อนันต์. “ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์จังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2550.

เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์. การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2542.

- ปัทมาพร เรียมพานิชย์. “ความสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความคาดหวังใน
ค่าตอบแทนกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
ในจังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
อุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2541.
- ประกาศรี อินดี. “รูปแบบในการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นชาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.
- พัทธนรินทร์ คำภิชัย. “แรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนตามหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีการเรียนทางไกลในเขตอำเภอเมือง
ลำปาง.” ศูนย์พัฒนาบุคลากร กรมการศึกษานอกโรงเรียน สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2538.
- พิไลวรรณ จันทรสุกรี. “ความคาดหวังในงานของนักศึกษาพยาบาลปีสี่ วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนีในเขตภาคเหนือ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- พิทักษ์ ศิริวงศ์. “ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิถีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการพัฒนา
ประเทศ”. มศก.ท.19,1 (เมษายน-กันยายน), 2547.
- พิมลพรรณ จารุจินดา. “ความสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างทัศนคติต่องานบริการต้อนรับภาคพื้นดิน
ลักษณะบุคลิกภาพและความพึงพอใจในงานของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน.” การค้นคว้า
แบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- ยงยุทธ โพธิ์ทอง. “ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานสำนักงานใหญ่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2546.
- รัตนา ภัทรธัญญา. “ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพึงตนเองด้านการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา อำเภอลองขลุ้ง จังหวัดกำแพงเพชร.”
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2535.
- ลัดดาวัลย์ รัตนเพิ่มพูนผล. “รูปแบบการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นหญิงตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2552.

วิทยากร เชียงกุล. จิตวิทยาวัยรุ่น : ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก. กรุงเทพฯ :

สายธาร, 2552.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. “ลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา.” รายงานการวิจัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ศุทธิณี อุตสานนท์. “ปัจจัยจูงใจกับความต้องการเปลี่ยนหน่วยงานของข้าราชการตำรวจ : ศึกษาเฉพาะ

กรณีกองบังคับการอำนวยการสำนักงานตำรวจสันติบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2537.

สนชัย พูนผล. “ผลกระทบของการประกอบอาชีพเสริมรายได้นอกเวลาราชการต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่
ของข้าราชการตำรวจสังกัดกองร้อยที่ 1 กองกำกับการอารักขาและรักษาความปลอดภัย.”

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

สมยศ นาวิการ. การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2533.

สมศักดิ์ กิจชนวัฒน์. “การพัฒนาโปรแกรม 21 วันสู่การเห็นคุณค่าในตัวเองสำหรับวัยรุ่น.”

รายงานการวิจัยคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2547.

สมหมาย เนตรภู. “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท กรุงเทพโปรดิ๊วส์จำกัด

(มหาชน).” รายงานการวิจัยคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,

2543.

สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2536.

สุเทพ สุวีรางกุล. ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, 2551.

สุภาพ นัฏราภรณ์ และคณะ. “คุณภาพชีวิตของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยที่ทำงานระหว่างเรียน.”

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2552.

โสธยา จินะพันธุ์. “การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังต่อปัจจัยจูงใจและ

คุณภาพชีวิตการทำงานระหว่างบริกรที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาและบริกรที่ปฏิบัติงานบาง

เวลาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.”

การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและ

องค์การ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

โสภณ นุชนาถ. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.

อารี พันธุ์มณี. การบริหารการศึกษาสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : ไยใหม่, 2530.

อำนวยการ แสงสว่าง. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ, 2544.

อำไพ จันทรเงิน. “ความคาดหวังของพนักงานเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลเมืองเชียงราย.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ภาคผนวก
แนวทางการสัมภาษณ์

แนวทางการสัมภาษณ์

เรื่อง การให้ความหมาย และรูปแบบการทำงานระหว่างเรียนของ นักศึกษามหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ข้อมูลเบื้องต้นในการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ท่านเคยทำงานระหว่างเรียนหรือไม่ ทำงานประเภทไหน
2. เหตุผลที่ท่านทำงานระหว่างเรียน คืออะไร

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

1. เพศ
2. อายุ
3. คณะ/สาขาวิชา และชั้นปีที่กำลังศึกษา
4. ท่านได้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
5. รายรับต่อเดือน (จากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง)

ข้อมูลส่วนตัว

สนทนากับผู้ถูกสัมภาษณ์เรื่องประวัติส่วนตัวในประเด็นต่อไปนี้

1. บิดา มารดา ผู้ปกครอง ของท่านประกอบอาชีพอะไร
2. จำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักศึกษามีกี่คน ประกอบด้วยใครบ้าง กำลังศึกษาและไม่ได้ศึกษากี่คน

ข้อมูลระดับลึกในการสัมภาษณ์

1. เรื่อง การให้ความหมาย และทัศนะของคำว่า “การทำงานระหว่างเรียน”
  - 1.1 คำว่า “การทำงานระหว่างเรียน” คืออะไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น
  - 1.2 ท่านคิดว่า การทำงานระหว่างเรียนเป็นเรื่องจำเป็นหรือไม่ อย่างไร
  - 1.3 ทัศนะที่มีต่อการทำงานระหว่างเรียนของท่านเป็นอย่างไร
  - 1.4 ท่านคิดว่าการทำงานระหว่างเรียนจะส่งผลต่อการทำงานในอนาคตหรือไม่ อย่างไร
2. เรื่อง รูปแบบและลักษณะของการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา
  - 2.1 รูปแบบการทำงานระหว่างเรียนในความคิดของท่านมีกี่รูปแบบ มีลักษณะอย่างไร

2.2 ท่านมีรูปแบบในการทำงานระหว่างเรียนเป็นอย่างไรบ้าง ทำงานแต่ละรูปแบบเป็นระยะเวลาเท่าไร งานประเภทใดที่ท่านทำได้นานที่สุด

2.3 ปัจจัยหรือเหตุผลในการเลือกรูปแบบการทำงานแต่ละรูปแบบของท่านคืออะไร

2.4 รายได้ที่ได้รับจากการทำงานระหว่างเรียนของท่านเป็นอย่างไร

3. เรื่อง กระบวนการการทำงานระหว่างเรียนของนักศึกษา

3.1 หา หรือได้รับข่าวสารเรื่องงานอย่างไร

3.2 มีขั้นตอนในการสมัครงานอย่างไร

3.3 พิจารณาผลการสมัครงานอย่างไร

3.4 เริ่มปฏิบัติงานอย่างไร มีการฝึกอบรมหรือไม่ อย่างไร

3.5 เริ่มการทำงานอย่างไร

3.6 มีชุดใส่ทำงานหรือไม่

3.7 ใช้เวลาในการทำงานอย่างไร

3.8 ได้รับค่าจ้างอย่างไร

3.9 คิดว่างานที่ท่านทำเป็นอย่างไร คำนวณค่าหรือไม่

3.10 การทำงานได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร

3.11 ข้อเสียของการทำงานนอกเวลาเรียนคืออะไรบ้าง

3.12 คิดอย่างไรกับเพื่อนที่ไม่ได้ทำงานระหว่างเรียน

3.13 เพื่อน ๆ คิดอย่างไรกับการทำงานระหว่างเรียนของท่าน

3.14 ผู้ปกครองทราบหรือไม่ คิดอย่างไร

3.15 ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานระหว่างเรียนเป็นอย่างไร

3.16 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานระหว่างเรียนของท่าน คืออะไร

3.17 ท่านมีวิธีแก้ไขปัญหามาอย่างไร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวนัตริตาภรณ์ จันทรวงศ์
ที่อยู่	211 หมู่ 12 ตำบลคอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่ทำงาน	ธุรกิจส่วนตัว จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547	สำเร็จการศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2552	สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2553	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2551	พนักงานขายสินค้าไอศกรีม วอลล์ มินิ ปอปเปอ์
พ.ศ. 2553	เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ บริษัท อายุเคน โบน แฟคทอรี จำกัด
พ.ศ. 2555	ธุรกิจส่วนตัว จังหวัดนครปฐม